

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

**DĖL ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2021 METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ
PLANO PATVIRTINIMO**

2021 m.

d. SP-

Zarasai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 12 punktu, 16 straipsnio 4 dalimi, Socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnio 2 ir 3 dalimis ir Socialinių paslaugų planavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“, 33 punktu, Zarasų rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

Patvirtinti Zarasų rajono savivaldybės 2021 metų socialinių paslaugų planą (pridedamas).

Sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre.

Savivaldybės meras

Pateikti: Socialinės paramos skyriui

PATVIRTINTA

Zarasų rajono savivaldybės tarybos

2021 m. d. sprendimu Nr. T -

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2021 METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS

I SKYRIUS ĮVADAS

PIRMAS SKIRSNIS BENDRA INFORMACIJA

1. Zarasų rajono savivaldybės 2021 metų socialinių paslaugų planas rengiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“ patvirtinta socialinių paslaugų planavimo metodika ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl socialinių paslaugų plano formos ir socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“ patvirtinta socialinių paslaugų plano forma ir socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijais.

2. Zarasų rajono savivaldybės 2021 metų socialinių paslaugų plano tikslai – nustatyti veiksnius, turinčius įtaką gyventojų socialinių paslaugų poreikiams, gerinti socialinių paslaugų kokybę, didinti jų kompleksiskumą ir veiksmingumą, apimančią efektyvesnės socialinių paslaugų struktūros kūrimą ir esamos pertvarkymą, atsižvelgiant į šiuo metu susidariusią ekstremalią padėti visoje Lietuvoje.

3. Identifikuojant Zarasų rajono savivaldybės pagrindines socialines problemas, remtasi Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės skelbiamais duomenimis, Ignalinos visuomenės sveikatos biuro, vykdančio visuomenės sveikatos priežiūros priemones Zarasų rajone informacija, Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus kaupiamais duomenimis, bei socialinių paslaugų įstaigų pateiktais duomenimis.

4. Zarasų rajono savivaldybės 2021 metų socialinių paslaugų planas atitinka Zarasų rajono savivaldybės strateginio veiklos plano programos „Socialinės paslaugų, paramos ir sveikatos priežiūros“ prioritetą – „Sveika, saugi, išsilavinusi ir socialiai atsakinga bendruomenė“ ir tikslą – ugdyti socialiai atsakingą bendruomenę.

5. Kasmet Zarasų rajono savivaldybės administracijos veiklos plane Socialinių paslaugų, paramos ir sveikatos priežiūros programoje yra skiriamos lėšos šios programos tikslų, uždavinių priemonėms įgyvendinti ir numatomi produkto vertinimo kriterijai.

ANTRAS SKIRSNIS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO IR PLĖTROS TIKSLAI

6. Svarbiausi socialinių paslaugų teikimo ir plėtros tikslai:

6.1. vykdyti socialinės atskirties mažinimą;

6.2. užtikrinti socialinių paslaugų teikimą ir kokybišką socialinę paramą;

6.3. Vykdyti neįgaliųjų socialinės integracijos priemones;

6.4. plėsti paslaugų tinklą formuoti vieningą kompleksinę socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo sistemą.

7. Socialinių paslaugų plano rengėjai:

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų plano rengėjų ir rengiant planą dalyvavusiųjų vardai, pavardės	Darbovietė	Pareigų pavadinimas
1.	Alina Sklinsmontienė	Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vedėja
2.	Laima Tuzikienė	Zarasų rajono savivaldybės administracijos Finansų skyrius	Vedėja
3.	Valentina Paliūnienė	Zarasų rajono socialinių paslaugų centras	Direktorė
4.	Alina Paliūnienė	Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Socialinės rūpybos specialistė
5.	Valerija Ragėnienė	Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vyriausioji specialistė

Rengiant 2021 m socialinių paslaugų planą, dalyvavo Zarasų rajono socialines paslaugas teikiančios įstaigos ir nevyriausybinės neįgaliųjų organizacijos.

II SKYRIUS BŪKLĖS ANALIZĖ

PIRMAS SKIRSNIS SAVIVALDYBĖS SOCIALINĖS EKONOMINĖS IR DEMOGRAFINĖS SITUACIJOS ĮVERTINIMAS

8. Vidutinis metinis gyventojų skaičius ir sudėtis:

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų skaičius
1.	Gyventojų skaičius, iš jų:	14635
1.1.	Mieste	6444
1.2.	Kaime	8191
1.3.	Iš bendro gyventojų skaičiaus:	
2.1.	pensinio amžiaus gyventojai	3760
2.2.	darbingo amžiaus gyventojai	7535
2.3.	suaugę asmenys su negalia	1144
2.4.	vaikai	1965
2.5.	vaikai su negalia	51
2.6.	socialinės rizikos vaikai	180
3.	Socialinės rizikos šeimos	84
4.	Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose	180

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas, Socialinės paramos šeimai informacinė sistema.

9. Gyventojų socialinių paslaugų poreikius sąlygojantys veiksniai.

Gyventojus socialinių paslaugų poreikius ir socialinio tinklo kūrimąsi sąlygoja tiek išorės, tiek vidiniai veiksniai.

Išorės veiksniai. Socialinių paslaugų poreikiui ir tinklo plėtojimui įtakos turi politiniai veiksniai ir jų pokyčiai, įtakojantys socialinės apsaugos politiką Lietuvoje: Lietuvos Respublikos įstatymai, Vyriausybės nutarimai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys socialinių paslaugų teikimą.

Vykdamas Socialinių paslaugų įstatymą, daug dėmesio skiriama socialinių paslaugų tikslingumui, efektyvumui, kokybei. Jame numatytos valstybinės dotacijos socialinėms paslaugoms asmenims su sunkia negalia, tai įpareigoja sukurti ir šių paslaugų teikimui reikalingą infrastruktūrą.

2021 m. socialinių paslaugų plano įgyvendinimui turės įtakos susiklosčiusi visoje šalyje ekstremali situacija ir paskelbtas karantinas dėl COVID -19 (koronaviruso infekcijos).

Planuojant ir organizuojant socialinių paslaugų teikimą, orientuojamasi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendinamas užimtumo ir socialinės politikos priemones.

Lietuvoje dėl COVID-19 viruso paskelbus ekstremalią situaciją ir karantiną, tapo būtina užtikrinti kokybišką socialinę pagalbą, o socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbas šiuo sunkiu laikotarpiu yra ypatingai svarbus.

Svarbiausi uždaviniai ir 2021 m. yra kokybiškas socialinių paslaugų teikimas, tenkinant gyventojų socialinių paslaugų poreikius, skurdo ir socialinės atskirties mažinimas, bendruomeninių paslaugų teikimas vaikams, likusiems be tėvų globos, kad jie neatsidurtų visiškoje atskirtyje.

Vidiniai veiksniai. Rajono demografinę ir socialinę situaciją atspindi: gyventojų skaičius, jų pasiskirstymas kaimo ir miesto vietovėse, gyventojų amžius, vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, natūrali gyventojų kaita, santuokų ir ištuokų skaičius.

Demografiniai rodikliai negerėja tiek Lietuvoje, tiek ir Zarasų rajone. Gyventojų skaičius Zarasų rajone per pastaruosius 10 metų sumažėjo 7,9 proc. Zarasų rajone kaip ir visoje Lietuvoje, ilgėja vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė tiek vyrų, tiek moterų tarpe, atsiranda daugiau senyvo amžiaus žmonių, kuriems labai svarbu, kad būtų užtikrintos tinkamos, kokybiškos ir prieinamos socialinės paslaugos.

Zarasų rajono gyventojų pokytis 2018–2020 m.

	Zarasų rajono gyventojai		
	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Mieste	6832	6600	6444
Kaime	8836	8316	8191
Iš viso:	15 668	14 916	14635

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas

Vadovaujantis Zarasų rajono socialinių paslaugų centro (toliau – Centras) duomenimis, pagalbos namuose paslaugų ir dienos socialinės globos paslaugų asmens namuose poreikis didėja. Didžioji Zarasų rajono gyventojų dalis gyvena kaime, todėl itin didelis dėmesys turi būti skiriamas kaime ir vienkiemiuose gyvenančių asmenų socialinių paslaugų plėtojimui ir socialinės atskirties prevencijai. Visuomenė sensta, taigi šių paslaugų reikės daugiau.

Taigi, senyvo amžiaus asmenys ir asmenys su negalia bei jų šeimos, vieni gyvenantys asmenys ir bendrai gyvenantys asmenys, auginantys vaikus bei asmenys, patyrę socialinę riziką, yra pagrindiniai paslaugų gavėjai Zarasų rajone.

Lyginant su visos Lietuvos pasiskirstymu, Zarasų rajone gana didelė gyventojų dalis gyvena kaime, tačiau pagal socialinių paslaugų analizės rezultatus beveik visos socialinių paslaugų įstaigos yra susitelkusios Zarasų mieste. Zarasų rajono gyventojams, gyvenantiems vietovėse, kurios yra labiau nutolusios nuo Zarasų miesto, socialines paslaugas teikia seniūnijų socialiniai darbuotojai.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos seniūnijos aprūpina transportu socialinius darbuotojus, dirbančius su žmonėmis kaimo vietovėse, kad pasiekti atokiaose vietose gyvenančius

asmenis. Rajone viena iš prioritetinių socialinių paslaugų plėtros kryptių yra nestacionarių socialinių paslaugų plėtra ir prieinamumo didinimas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. A1-83 „Dėl Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014-2020 metų veiksmų plano patvirtinimo pakeitimo“, Zarasų rajono Antazavės vaikų globos namai patvirtinti ir įrašyti į pertvarkytinų vaikų globos namų sąrašą ir paskirstytos Europos regioninės plėtros fondo ir valstybės biudžeto lėšos galimų skirti bendruomenių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų plėtrai savivaldybėse.

Igyvendinant Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams veiksmų planą, 2020 m. balandžio mėn. pradėjo veikti Bendruomeniniai vaikų globos namai įkurti Užtiltės k., Dusetų sen., Zarasų r. sav., ir apgyvendinti 8 likę be tėvų globos vaikai iš Antazavės vaikų globos namų.

(Zarasų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. T-134 „Dėl Zarasų rajono Antazavės vaikų globos namų pavadinimo pakeitimai ir pakeistų nuostatų patvirtinimo“, buvo pakeistas Zarasų rajono Antazavės vaikų globos namų pavadinimas į Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centrą „Kartų namai“), (toliau - Antazavės centras) bus apgyvendinti Bendruomeniniuose vaikų globos namuose, kurie prilyginami bendruomeninėms paslaugoms. Įvertinus vaikų globos poreikį rajone matyti, kad reikalinga plėsti bendruomenines paslaugas, todėl 2020 m. buvo nupirktas gyvenamasis namas Palaukės g. 12, Zarasų mieste ir keturių kambarių butas S. Nėries g. 23-13, Zarasuose bendruomeninėms paslaugoms teikti. 2021 m. bus apgyvendinti visi likę be tėvų globos vaikai. Taip bus užtikrinta Institucinės globos pertvarka. Vadovaujantis Socialinės globos normomis, nuo 2021 m. likusiems be tėvų globos vaikams ir socialinės rizikos vaikams ilgalaikės socialinės globos paslaugos (išskyrus trumpalaikę socialinę globą iki 3 mėn.) nebus teikiamos Antazavės centro vaikų globos padalinyje. 2020 m. pabaigoje Antazavės centre socialinės globos paslaugas gavo 17 vaikų.

Igyvendinat Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatas, per 2020 m. buvo 11 laikinosios globos (rūpybos) koordinuojami atvejai globos centre, 31 nuolatinės globos (rūpybos) koordinuojami atvejai globos centre. 2020 m. 9 vaikams teismo leidimu buvo nustatyta laikinoji globa (rūpyba), iš jų: 6 – globojami pas laikinus globėjus (rūpintojus) šeimose, 2 – Antazavės centre, 2 vaikams teismo sprendimu nustatyta nuolatinė globa.

Igyvendinat pagrindines Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo naujoves ir 2021 m. bus atliekamas vaiko ir šeimos poreikių vertinimas. Jei šeimai ir vaikui nustatomas pagalbos poreikis, tuomet yra teikiamos socialinės paslaugos, tai gali būti psichologo pagalba ar pozityvios tėvystės mokymai ar kita pagalba pagal poreikį. Jei vaikui nustatomas apsaugos poreikis, tai pirmiausia taikomas naujas laikinosios priežiūros institutas, tai reiškia, kad vaikas iš tėvų nėra paimamas, bet saugumas užtikrinamas padedant giminaičiams, artimiesiems asmenims ar perkeltant vaiką su tėvais, vienu iš tėvų į Krizių centrą. Šiuo metu Zarasų rajone Krizių centras veikia Zarasų rajono socialinių paslaugų centre. Dalis vaikų, kuriems nustatyta laikinoji globa (rūpyba) jau yra sugrąžinti į biologines šeimas. Zarasų rajono socialinių paslaugų centre veikia laikino apgyvendinimo centras motinai ir vaikui, kuriame šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, teikiamos bendrosios ir socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, laikino apgyvendinimo paslaugos. Dalis vaikų, kuriems yra nustatyta laikinoji globa (rūpyba) jau yra sugrąžinti į biologines šeimas. Socialinis darbas su šiuo vaikų šeimomis ir toliau aktyvės.

Pasikeitusi ekonominė šalies ir rajono situacija. Esant nepalankioms demografinėms tendencijoms – gimstamumo mažėjimas, šeimos struktūros kitimas (daugėja šeimų, kuriose yra tik vienas iš tėvų, dažniausiai – motina), visuomenės senėjimas, didėjanti jaunų žmonių migracija sąlygoja socialinių problemų gausėjimą, didesnę formalios ir neformalios globos poreikį, dėl kurio auga socialinių paslaugų paklausa ir tuo pačiu išlaidos socialinei apsaugai.

Nors karantino laikotarpiu rekomenduojama kiek įmanoma pagalbą teikti nuotoliniu būdu, tačiau socialiai pažeidžiamiausiems asmenų grupėms, būtina užtikrinti integralios pagalbos teikimą,

aprupinimą maisto produktais ar pagamintu maistu, vaistais, teikti aktualią informaciją. Darbas socialinės priežiūros ir stacionariose socialinių paslaugų įstaigose tai pat vyksta.

Gimstamumo ir mirtingumo rodikliai Zarasų rajone

Zarasų rajono gyventojai	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Gimė	108	97	103
Mirė	279	336	348

Šaltinis. 2021 m. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Teisės ir civilinės metrikacijos skyriaus bendra statistika.

10. Kiti rodikliai.

2020 m. Lietuvos statistikos departamento duomenimis Zarasų rajone gyveno 14 635 gyventojų. Per paskutiniuosius penkerius metus gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 5,7 proc., rajone taip pat nuolat mažėjo. Statistikos departamento duomenimis 2020 m. sausio mėn. Lietuvoje gyveno 2 mln. 795 tūkst. 175 gyventojų, tai sudarė 1,0 proc. mažiau nei 2019 metais. Sumažėjimą lėmė padidėjusi migracija, padidėjęs mirtingumas ir sumažėjęs gimstamumas. Pagrindinė rajono gyventojų mažėjimo priežastis – kasmet didėjantis mirtingumas ir palyginus mažas gimstamumas, migracija.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis ir atsižvelgiant į Ignalinos rajono visuomenės sveikatos biuro pateiktą Zarasų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos tebėsenos 2019 m. ataskaitą, 46,6 proc. Zarasų rajono gyventojų sudarė vyrai, o 53,4 proc. – moterys. Vertinant 5 metų laikotarpį matyti, kad didesniąją dalį rajono gyventojų sudaro moterys. Nors procentinė dalis išlieka beveik tokia pati, tačiau tiek vyrų, tiek moterų skaičius rajone per pastaruosius metus mažėja.

Didžiąją dalį Zarasų rajono gyventojų sudaro žmonės gyvenantys kaimo vietovėje. 2020 m. miesto gyventojai sudarė 44 proc., kaimo gyventojai 56 proc.

Zarasų rajone per pastaruosius 5 metus kito pensinio amžiaus gyventojų skaičius, darbingo amžiaus gyventojų skaičius bei gyventojų, kurių amžius 0-17 metų. Vaikai iki 17 m. sudarė 15,0 proc. visų Zarasų rajono gyventojų, 65 metų amžiaus ir vyresni gyventojai sudarė 25,7 proc. visų Zarasų rajono gyventojų. Mažiausią gyventojų dalį 2020 m. Zarasų rajone sudarė 0–17 m. amžiaus gyventojai 15,0 proc. Pastebima, kad vyresnių nei 65 metų amžiaus ir neįgaliųjų asmenų – didėja. Daugėjant senyvo amžiaus žmonių, labai svarbu jiems užtikrinti tinkamas, kokybiškas ir prieinamas socialines paslaugas.

Naujausia statistika skelbia, kad per 12 metų vaikų skaičius nuo 0 iki 17 metų amžiaus Lietuvoje sumažėjo 36 procentais, o Lietuvos sveikatos statistikos duomenis atskleidžia vis prastėjančią vaikų populiacijos sveikatos būklę. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis Zarasų rajone 2019 m. mirė 336 žmonės, 2020 m. – 348. Mirtingumas padidėjo 3 proc., analizuojant mirtingumo rodiklį pagal lytį, nežymiai skiriasi 50,9 proc. sudarė moterys ir 49,1 proc. – vyrai.

Mirtingumas pagal amžių išsidėsto tendencingai, vyresnių gyventojų miršta daugiau. Daugiausia gyventojų mirė vyresni nei 80 m. amžiaus, taip pat 70–79 m. amžiaus. Analizuojant rodiklį pagal lytį, matyti, kad vyrai miršta jaunesniame amžiuje, nei moterys. Analizuojant mirtingumą pagal gyvenamąją vietovę matyti, kad kiek dažniau miršta kaimo gyventojai.

Zarasų rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, gyventojų mirties priežasčių struktūra jau daugelį metų išlieka nepakitusi. Trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys.

Nedarbas – viena pagrindinių emigracijos priežasčių. O didėjant emigracijos mastui, auga socialinių paslaugų poreikis vyresnio amžiaus rajono gyventojams.

Imigrantų ir emigrantų skaičius Zarasų rajone

Metai	Zarasų rajono savivaldybė		
	Imigrantai	Emigrantai	Neto tarptautinė migracija
2018 m.	92	203	-111
2019 m.	135	136	-1
2020 m.	134	82	+52

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas.

Ilgalaikis nedarbas – viena opiausių kaip Lietuvos, tai ir Zarasų rajono darbo rinkos problemų. Dauguma ilgalaikių bedarbių yra vyresnio amžiaus, 30-49 metų, turintys sveikatos problemų, todėl negalintys dirbti, taip pat socialinę riziką patiriantys, vengiantys darbo asmenys.

Šių asmenų, taip pat priešpensinio amžiaus bedarbių įdarbinimas bei socialinė parama tampa vis rimtesne problema.

2020 m. Zarasų rajone buvo registruota 1879 bedarbiai, kurie sudarė 21,5 proc. visų darbingo amžiaus rajono gyventojų, iš jų: 44,7 proc. - moterų, 55,3 proc. - vyrų.

Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Zarasų skyriaus duomenimis 2020 m. darbo ieškančių asmenų užregistruota 2907.

2020 m. vidutinis metinis nedarbo lygis

Utenos apskritis	Vidutinis metinis nedarbo lygis
Anykščiai	20,4 proc.
Ignalina	21,2 proc.
Molėtai	91,1 proc.
Utena	18,7 proc.
Zarasai	21,5 proc.

Šaltinis. Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Zarasų skyriaus.

ANTRAS SKIRSNIS

ESAMOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ INFRASTRUKTŪROS SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ

11. Socialinių paslaugų įstaigos Zarasų rajono savivaldybėje.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius	
				iš viso	iš savivaldybės
1.	Socialinės globos namai	1.1. Zarasų socialinės globos namai (Nuo 2019 m. sausio 1 d. teikiamos „Atokvėpio“ (trumpalaikės socialinės globos paslaugos), dienos socialinės globos paslaugos institucijoje)	Valstybės	210	35
		1.2. Zarasų rajono	Savivaldybės	24	24

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius	
				iš viso	iš savivaldybės
		Antazavės socialinių paslaugų centro „Kartų namai“ bendruomeniniai vaikų globos namai 1.3. Salako socialinės globos namai	Savivaldybės	30	30
2.	Šeimynos	Valerijos šeimyna „Eglės namučiu“ šeimyna	- -	6 7	6 7
3.	Laikino gyvenimo namai	-	-	-	-
4.	Dienos socialinės globos centrai	-	-	-	-
5.	Savarankiško gyvenimo namai	-	-	-	-
6.	Vaikų dienos centrai	6.1. VO „Gelbėkit vaikus“ 6.2. Samanių bendruomenė „Dvargantis“ 6.3. Turmanto rusų bendruomenė 6.4. Baibių kaimo bendruomenė 6.5. VšĮ „Žvaigždynai“ 6.6. Sadūnų kaimo bendruomenė	Visuomeninė organizacija Bendruomenė Bendruomenė Bendruomenė Viešoji įstaiga Bendruomenė	17 20 15 12 25 15	Projekt. lėšos - - - - -
7.	Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)	7.1. Zarasų rajono socialinių paslaugų centras (Pagalbos į namus ir dienos socialinės globos tarnyba, paramos šeimai tarnyba, laikino apgyvendinimo tarnyba, nakvynės namai, Globos centras, Krizių centras) 7.2. Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centras „Kartų namai“ (Vaikų globos padalinys, Savarankiško gyvenimo namai, vaikų dienos centras, bendruomeniniai vaikų globos namai)	Savivaldybės Savivaldybės	267 24	267 24
		7.3. Zarasų krašto žmonių su negalia užimtumo dienos centras	Nevyriausybinių organizacija	46	12

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas	Vietų (gavėjų) skaičius	
				iš viso	iš savivaldybės
		7.4. Zarasų rajono neįgaliųjų draugijos dienos užimtumo centras Dusetose	Nevyriausybinių organizacija	30	-
		7.5. VšĮ Lietuvos aklųjų šilpnaregių sąjungos Šiaurės rytų centro dienos užimtumo centras	Nevyriausybinių organizacija	28	-
		7.6. VšĮ „Nacionalinės integracijos institutas“ Socialinio taksi paslaugos	Nevyriausybinių organizacija	20	-
		7.7. „Bendruomeniniai šeimos namai „Saugi šeima“ (vaikų priežiūros paslaugos, mediacijos paslaugos, pozityvios tėvystės mokymai, psichosocialinė pagalba).	Savivaldybė, partneris VO „Gelbėkit vaikus“	65	Projekt. lėšos

12. Socialinių paslaugų infrastruktūros išsidėstymas ir socialinių paslaugų teikimo savivaldybėje (seniūnijose) pakankamumo lygis.

Zarasų rajono savivaldybės teritorijoje 2020 m. socialines paslaugas įvairioms klientų grupėms teikė 18 socialinių paslaugų įstaigų ir organizacijų, iš jų: 3 stacionarios, 6 priklausančios nevyriausybinių organizacijų sektoriui, 1 nestacionari socialinių paslaugų įstaiga, 2 šeimynos bei 4 bendruomenės. Pagal savo pavaldumą 1 pavaldi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, 5 Zarasų rajono savivaldybei ir 6 priklausė nevyriausybinių organizacijų sektoriui (toliau – NVO). Didžiausia socialinių paslaugų įstaigų dalis 2020 m. priklausė nevalstybiniam sektoriui.

13. Socialinių paslaugų teikėjai.

Paslaugų teikėjai	Socialinių paslaugų įstaigų	
	skaičius	dalis (%)
1. Valstybinė įstaiga	1	6
2. Savivaldybių įstaigos	3	17
3. Nevvyriausybinių įstaigos	6	33
4. Viešoji įstaiga	2	11
5. Bendruomenės	4	22
6. Šeimynos	2	11

Zarasų rajono socialinių įstaigų išsidėstymas

Zarasų rajono socialinių įstaigų išsidėstymo žemėlapyje matyti, kad beveik visos socialinių paslaugų įstaigos yra susitelkusios Zarasų mieste. 2020 metais kaimo vietovėse įsikūrė ir veiklą vykdė Vaikų dienos centrai, finansuojami iš projektinių, rėmėjų ir savivaldybės biudžeto lėšų. Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra, ypač kaimo vietovėse, yra vienas iš prioritetinių sričių ir ateinančiais metais.

Zarasų rajone veikia stacionari įstaiga Zarasų socialinės globos namai, kurių steigėja yra Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Zarasų socialinės globos namai įsikūrę Zarasų mieste, teikia ilgalaikes (trumpalaikes) socialinės globos paslaugas senyvo amžiaus asmenims, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis ir asmenims, kuriems dėl proto negalios ar psichinių sutrikimų nustatytas 0-40 procentų darbingumo lygis, specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis arba nustatytas didelių ar vidutinių specialiųjų poreikių lygis visiems šalies gyventojams. 2020 m. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius gavo 20 prašymų apsigyventi socialinės globos namuose. Įvertinus senų neįgalųjų asmenų socialinę aplinką bei sveikatos būklę, galima teigti, kad pastaruoju metu pastebima tendencija apgyvendinti seną ar neįgalų žmogų socialinės globos namuose, tuo tarpu kai prieš porą metų dažniausiai asmenis, kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, prižiūrėjo ir slaugė namuose artimieji arba vaikai pasiimdavo pas save prižiūrėti. Visi gauti prašymai apsigyventi Zarasų socialinės globos namuose per paskutinius metus buvo patenkinti. Kadangi Zarasų rajonas yra senstantis rajonas manome, kad ir ateityje šių paslaugų poreikis nemažės.

Zarasų socialinės globos namai teikia šias socialinės globos paslaugas:

1. „Atokvėpio“ (trumpalaikės socialinės globos) paslaugas asmenims negalia bei senyvo amžiaus asmenims, kuriems reikalinga nuolatinė priežiūra. Šios paslaugos tikslas – suteikti

trumpalaikį poilsį šeimos nariams, prižiūrintiems asmenis negalia. „Atokvėpio“ paslauga teikiama ne mažiau kaip 8 val. per parą, iki 1 mėn.

2. Dienos socialinės globos paslauga suaugusiems asmenims su negalia bei senyvo amžiaus asmenims teikiama nuo 3 iki 8 val. per dieną, 5 kartus per savaitę darbo valandomis ir darbo dienomis. Dienos socialinė globa – tai visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba institucijoje dienos metu, skatinant asmens savarankiškumą. Asmuo į įstaiga atvežamas įstaigos transportu ir po darbo dienos nuvežamas atgal į namus.

Socialinių paslaugų teikimo funkciją Zarasų rajono savivaldybė yra perdavusi jai pavaldžioms socialinių paslaugų įstaigoms, kurių šiuo metu Zarasų rajone yra 3: Antazavės centras, Zarasų rajono socialinių paslaugų centras, Salako socialinės globos namai.

Igyvendinant projektą „Tvaraus perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų sistemos sąlygų sukūrimo Lietuvoje“ ir perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų likusiems be tėvų globos vaikams veiksmų planą, kasmet Antazavės centro vaikų globos padalinyje mažėja globojamų vaikų skaičius. Likę be tėvų globos vaikai apgyvendinami globėjų (rūpintojų) šeimose ar pas giminaičius. 2020 m. balandžio mėn. iš Antazavės socialinių paslaugų centro globos padalinio 8 likę be tėvų globos vaikai apgyvendinti Bendruomeniniuose vaikų globos namuose už rėmėjų lėšas nupirktame name Užtiltės kaime, Dusetų seniūnijoje, 2020 m. yra nupirktas keturių kambarių butas iš savivaldybės biudžeto, ir namas Palaukės g. 12, Zarasų m. iš ES lėšų, į kurios iš Antazavės paslaugų centro vaikų globos padalinio pereis gyventi 16 vaikų. Taip bus užtikrinta Institucinės globos pertvarka. Antazavės centre nuo 2021 m. liepos 1 d. neliks vaikų likusių be tėvų globos. Visi vaikai gyvens bendruomeniniuose vaikų globos namuose.

2021 m. Antazavės centre veiks vaikų dienos centras. Vaikų dienos centro darbas yra veiksmingas, išpildo vaikų lūkesčius bei esminius užimtumo poreikius. Lankydami vaikų dienos centrą vaikai sulaukia dėmesio, jiems sudaromos galimybės mokytis, ruošti namų darbus, ugdyti savo įgūdžius. Vaikai jaučiasi gerbiami ir vertinami, todėl gerėja jų psichinė, fizinė sveikata, socialinis elgesys, mikroklimatas pačiose šeimose.

Igyvendinat pertvarką siekiama, kad vaikų dienos centre paslaugas gautų ne tik vaikai, kuriems teikiama socialinė priežiūra, bet ir kiti šeimos vaikai.

Salako socialinės globos namai yra socialinių paslaugų įstaiga, kurios paskirtis – užtikrinti ilgalaikę (trumpalaikę) socialinę globą nesavarankiškiems ar iš dalies savarankiškiems senyvo amžiaus asmenims ar suaugusiems asmenims su negalia, kurie negali gyventi savarankiškai, naudotis kitomis bendruomenės paslaugomis ir kuriems būtina nuolatinė specialistų priežiūra.

Salako socialinės globos namuose yra 30 vietų, kuriuose teikiamos trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos. Kiekvienais metais juose gyvena 30 senyvo amžiaus gyventojų ir žmonių su negalia. Salako socialinės globos namų veikla yra licencijuota.

Zarasų rajono socialinių paslaugų centras (toliau – Centras) teikia socialines paslaugas Zarasų bendruomenės gyventojams. Šiuo metu tai pagrindinė nestacionarių socialinių paslaugų įstaiga Zarasų rajone. Centre veikia:

- dienos socialinės globos ir pagalbos į namus tarnyba. Per ataskaitinį laikotarpį 125 vienišiams pensininkams ir neįgaliems buvo teikiamos pagalbos į namus paslaugos. Paslaugos teikiamos pagal poreikį nuo 4 iki 20 valandų per savaitę. Centras teikia dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose. Tai visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė, nuolatinės specialistų priežiūros reikalaujanti pagalba dienos metu. Paslaugų gavėjai suaugę asmenys su negalia, senyvo amžiaus asmenys.

Paslaugos teikiamos nuo 2 iki 8 valandų per dieną, iki 5 kartų per savaitę. 2020 m. dienos socialinė globa kliento namuose buvo teikiama 20 nuolatinę slaugą turinčiam Zarasų miesto ir rajono gyventojui.

- Nakvynės namuose ir laikino apgyvendinimo centre motinai ir vaikui per ataskaitinį laikotarpį gyveno 38 paslaugų gavėjai, iš jų 14 asmenų, neturinčių gyvenamosios vietos, vieniši darbingo amžiaus, bet nedirbantys, neįgalūs, pensinio amžiaus, grįžę iš įkalinimo įstaigų asmenys. Jiems buvo teikiamos bendrosios, laikino apgyvendinimo, socialinių įgūdžių ugdymo ir

palaikymo paslaugas, 28 šeimoms buvo suteiktos paslaugos motinos ir vaiko laikino apgyvendinimo centre, globėjams buvo suteikta 350 konsultacijų.

Per ataskaitinį laikotarpį 116 asmenims pagal poreikį buvo skirtos įvairios techninės pagalbos priemonės.

2021 m. Centras ir toliau įgyvendins **projektą „Integrali pagalba į namus Zarasų rajone“**, kurio tikslas - Zarasų mieste ir rajone teikti integralios pagalbos (socialinės globos ir slaugos paslaugų) į namus paslaugas, kurios užtikrintų kompleksinę pagalbą neįgaliesiems darbingo amžiaus ir senyvo amžiaus asmenims, bei padėtų šeimoms nariams, prižiūrintiems savo artimuosius, derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus. Šiuo metu veikia dvi mobilios specialistų komandos (slaugytojas, slaugytojo padėjėjas, socialinis darbuotojas, masažuotojas, socialinio darbuotojo padėjėjas). Komandų darbuotojai aprūpinti darbui reikalingais automobiliais, įranga, sanitarinėmis ir higienos prekėmis. 2020 m. integralios pagalbos paslaugas gavo 20 asmenų.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo nuostatas, ir vykdant Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014-2020 metų veiksmų planą, Centras vykdo **Globos centro funkcijas**. Globos centras, įgyvendina vaiko globėjo (rūpintojo) teises ir pareigas. Pagal sudarytą tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį perduodavo likusį be tėvų globos vaiką, socialinės rizikos vaiką prižiūrėti budinčiam globotojui. Globos centras vykdė mokymus pagal globėjų ir itėvių mokymo ir konsultavimo programas (toliau- GIMK), teikė ir organizavo socialines paslaugas bei reikalingą konsultacinę, psichosocialinę, teisę ir kitą pagalbą visiems įvaikintiems vaikams, socialinių globėjų, globėjų giminaičių (rūpinamiems) vaikams, budinčių globėjų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globėjams, socialiniams globėjams, globėjams giminaičiams, itėviams ar asmenims, ketinantiems jais tapti, siekiant tinkamo vaiko, įvaikio ugdymo ir auklėjimo šeimai artimoje aplinkoje.

2020 metais Centras teikė socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas 84 šeimoms, patyrusioms socialinę riziką, ir jose augantiems 180 vaikų yra teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas.

Centre yra 10 pareigybių socialinių darbuotojų, dirbančių su šeimomis, 3 atvejo vadybininkai ir 2 globėjų (itėvių) mokymo ir konsultavimo specialistai.

2021 m. Zarasų rajono socialinių paslaugų centras dalyvauja projekte „Socialinių paslaugų kokybės gerinimas, taikant EQUASS kokybės sistemą“ Nr. 08.4.1.-ESFA-V-421-01-0001. Projektas finansuojamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų. Projekto tikslas didinti Lietuvos socialinių paslaugų kokybę, taikant Savanoriškos Europos socialinių paslaugų kokybės sistemos reikalavimus.

2021 m. bus teikiama palydimoji paslauga grįžusiems iš pataisos įstaigų (paleistiems) asmenims. Palydimoji paslauga – visuma tarpusavyje susijusių paslaugų, kuriomis siekiama padėti asmenims prisitaikyti prie socialinės aplinkos, gauti reikiamą informaciją ir priėjimą prie socialinės paramos sistemos, atkurti ir (ar) sustiprinti ryšius su artimaisiais giminaičiais bei (ar) sugyventiniais, ugdyti jų gebėjimus spręsti kylančias socialines ir kitas problemas, atgauti darbui reikalingus įgūdžius ir (ar) jų įgyti, t. y. visapusiškai palengvinti asmenų socialinę integraciją.

2021 m. esant ekstremaliai situacijai visoje Lietuvoje neįgaliesiems ir jų šeimoms nevyriausybinių organizacijų teikia tik būtinausias paslaugas užtikrinančias jų gyvenimo kokybę, veiklos (renginiai) numatytos per socialinės reabilitacijos programą neįgaliesiems ir jų šeimoms, bus vykdomos vėliau pasibaigus karantino laikotarpiui. Įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos tikslus svarbu teikti socialinės reabilitacijos paslaugas neįgaliesiems ir jų šeimoms, užtikrinant lygias galimybes jiems dalyvauti visose visuomenės gyvenimo srityse.

Zarasų rajone nevyriausybiniam sektoriui priklausančios įstaigos (toliau – NVO), atstovaujančios neįgaliesiems, vykdančios neįgaliųjų socialinę integraciją, organizuojančios neįgaliųjų užimtumą, poilsį, sportą, turizmą, kultūrinę veiklą, tarptautinį bendradarbiavimą, teikiančios socialinės reabilitacijos, transporto paslaugas, vykdančios vaikų socialinę priežiūrą

sudaro 33 proc. visų Zarasų rajono socialinių paslaugų įstaigų ir organizacijų. Šiuo metu rajone veikia 6 organizacijos, priklausančios NVO sektoriui:

- Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga,
- Zarasų rajono neįgaliųjų draugija,
- VšĮ Lietuvos aklųjų silpnaregių Šiaurės Rytų centras,
- „Bendruomeniniai šeimos namai“ „Saugi šeima“ (įgyvendinant šį projektą partneris yra VO „Gelbėkit vaikus“),
- Nacionalinis integracijos institutas „Socialinis taksi“,
- VšĮ „Žvaigždynai“.

Nacionalinis integracijos institutas, teikdamas socialinio taksi paslaugas, VO „Gelbėkit vaikus“ gauna finansavimą per vykdomus projektus.

Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga (toliau – Sąjunga) vienija daugiau nei 500 narių. Veikla vyksta per projektus, partnerius, rėmėjus, narių įnašus. Sąjunga prisideda informuodama visuomenę, formuodama socialinių paslaugų tinklą. Sąjungos įkurtame užimtumo dienos centre per pastaruosius metus buvo teikiamos socialinės reabilitacijos paslaugos neįgaliems, gyvenantiems tiek mieste, tiek kaime. Sąjungoje teikiamos: asmeninio asistento, savarankiškumo didinimo, užimtumo paslaugos, informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, sociokultūrinės, asmens higienos ir priežiūros paslaugos, transporto paslaugas. Veikla organizuojama projektų pagrindu, bendradarbiavimu su užsienio partneriais. Pagrindiniai tikslai – neįgalių asmenų integracija į visuomenę, vykdant intervencijas į ankstyvąją reabilitaciją, ugdymą, savarankiškumą, darbinį ir laisvalaikio užimtumą, bei teikiant pagalbą ir paramą šeimoms, prižiūrinčioms asmenis su negalia.

Zarasų rajono neįgaliųjų draugija, veikianti Dusetose, 2021 metais bus teikiamos Individualios pagalbos neįgaliajam paslaugos, tokios veiklos kaip neįgaliųjų meninių gebėjimų lavinimas, veikla neįgaliųjų dienos užimtumo centre Dusetose, nuotolinio pobūdžio sportinė veikla, pasibaigus karantino laikotarpiui, bus teikiamos informavimo, konsultavimo paslaugos.

VšĮ Lietuvos aklųjų silpnaregių Šiaurės Rytų centro veikla yra teikti sociokultūrinės paslaugos – tai aklųjų ir silpnaregių užimtumas, kultūrinė veikla, meninių įgūdžių ugdymas, kuris ypač svarbus netekusiems regėjimo, kalendorinių švenčių paminėjimas.

Ypač svarbu rajono akliesiems ir silpnaregiams techninės pagalbos priemonių gavimas. Zarasų rajono aklieji ir silpnaregiai iš dalies aprūpinti techninės pagalbos priemonėmis. Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos leidžiamas žurnalas „Mūsų žodis“ jau daugelį metų yra ypač skaitomas organizacijos narių tarpe.

2021 m. ekstremalios situacijos atveju akliesiems bus teikiamos tik būtiniausios paslaugos, užtikrinant maisto ir būtiniausių produktų bei vaistų pirkimą neįgaliesiems.

VšĮ Nacionalinis integracijos institutas Zarasų rajono gyventojams teikė socialinio taksi paslaugas.

Didesnė dalis socialines paslaugas teikiančių nevyriausybinų organizacijų savo veiklą vykdo mieste, todėl miesto gyventojams teikiamos šių įstaigų bendrosios socialinės paslaugos yra labiau prieinamos negu kaimo gyventojams.

Be šių, aukščiau išvardintų socialinių paslaugų įstaigų ir organizacijų, socialinės paslaugos teikiamos ir kitose švietimo, sveikatos įstaigose, organizacijose, kurių pagrindinė veikla nėra socialinių paslaugų teikimas.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrių darbuotojai be vykdomų socialinių paslaugų administravimo funkcijų teikia bendrąsias socialines informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugas.

Be jau įvardintų įstaigų ir organizacijų, veikia Zarasų anoniminių alkoholikų grupė. Siekiant mažinti globojamų (rūpinamų) vaikų skaičių, yra aktyviau vykdoma ankstyvoji prevencija organizuojant skubią pagalbą kiekvienai krizėje atsidūrusiai šeimai. Tuo tikslu Zarasų rajono savivaldybės administracija įgyvendina iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamą projektą Nr. 08.4.1-ESFA-V-416-01-0005 „**Bendruomeniniai šeimos namai „Saugi**

šeima“. Šio projekto pagrindinis Partneris yra visuomeninė organizacija „Gelbėkit vaikus“. Projektas bus vykdomas ir 2021 metais.

Projekto tikslas – sudaryti sąlygas visoms Zarasų rajono šeimoms (asmenims) gauti kompleksiskai teikiamas paslaugas, užtikrinant paslaugų prieinamumą kuo arčiau šeimos gyvenamosios vietos, siekiant įgalinti šeimą įveikti iškilusias krizes bei derinti šeimos ir darbo įsipareigojimus. Projekto įgyvendinimo metu krizėje atsidūrusiems asmenims teikiamos kompleksinės paslaugos: psichosocialinė pagalba (individualios ir grupinės konsultacijos, pozityvios tėvystės mokymai, mediacijos paslaugos neteisminiam civilinių ginčų taikinamajam tarpininkavimui, siekiant taikaus ginčų, tarpusavio konfliktų sprendimo, vaikų priežiūros paslaugos.

2020 metais veikė 5 vaikų dienos centrai: Zarasų mieste, Samanių kaime, Turmanto, Salako seniūnijose bei Degučių seniūnijoje, kurie buvo finansuojami savivaldybės, valstybės biudžeto, VO “Gelbėkit vaikus” bei jų partnerių lėšomis. Vaikų dienos centrus lankė apie 70 vaikų.

Zarasų rajone yra dvi veikiančios šeimynos, kuriose yra globojami 12 likę be tėvų globos vaikai: Valerijos šeimyna (5 vaikai), „Eglės namučiu“ šeimyna (7 vaikai). Zarasų rajono jaunimui teikia paslaugas jaunimo organizacijos išvardintos 15 punkte.

TREČIAS SKIRSNIS SAVIVALDYBĖS GALIMYBIŲ TEIKTI SOCIALINES PASLAUGAS IR JŲ POREIKIO ĮVERTINIMAS

14. Socialinių paslaugų rūšys ir jų išvystymo normatyvai.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	10 000 gyventojų tenka	
		Vietų ¹	Gavėjų ²
1.	Pagalba į namus	125	8,5
2.	Dienos socialinė globa/integrali pagalba į namus	20	1,3
3.	Ilgalaikė socialinė globa	106	7,2
4.	Trumpalaikė socialinė globa	6	0,4
5.	Laikinas apnakvindinimas Nakvynės namuose	14	0,9
6.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas socialinių paslaugų centre	28	1,8
7.	Šeimos socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas namuose	84	5,7
8.	Šeimos apgyvendinimas motinos ir vaiko centre	14	0,9
9.	Pagalba globėjui (rūpintojui) įvaikintojui, šeimynai	2	0,1
10.	Ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa likusiems be tėvų globos vaikams: - šeimynoje - vaikų socialinės globos namuose	13 24	0,8 1,6
11.	Bendrosios socialinės paslaugos	Pagal poreikį	Pagal poreikį

¹Vietų skaičius socialinių paslaugų įstaigoje

²Vidutinis gavėjų skaičius per mėnesį

15. Savivaldybės organizuojamų socialinių paslaugų analizė.

Zarasų rajone socialinės paslaugos teikiamos šioms gyventojų grupėms:

- asmenims ir šeimoms, patiriančioms socialinę riziką,
- vaikams su negalia ir jų šeimoms,
- likusiems be tėvų globos vaikams,
- suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms,
- senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms,
- jaunimas (jaunas žmogus apibrėžiamas kaip asmuo nuo 14 iki 29 metų (įskaitytinai).
- kitiems asmenims ir jų šeimoms.

Asmenys ir šeimos, patiriančios socialinę riziką. 2020 m. Zarasų rajone buvo 84 šeimos, patiriančios socialinę riziką, jose augo 180 vaikai.

Darbu su šių šeimų nariais yra sudaromi individualūs socialinio darbo planai kiekvienai šeimai, skiriamas ypatingas dėmesys darbu su šeimomis, patiriančioms socialinę riziką, siekiama užtikrinti jose gyvenančių vaikų saugumą, padėti šeimai įgyti naujų sveikų funkcionavimo įgūdžių, pagerinti tėvystės įgūdžius, patenkinti būtinus šeimos poreikius-saugumą, pastovumą, vaiko ir šeimos gerovę. Bendradarbiaujant su Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriumi (toliau – Socialinės paramos skyrius), Valstybinės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Utenos apskrities vaiko teisių apsaugos skyriumi bei kitomis socialines paslaugas teikiančiomis institucijomis, mokyklomis, bendruomenėmis, seniūnijomis, policijos komisariatu numatomi kiekvienos šeimos problemų sprendimo planai ir kartu su kitų institucijų specialistais siekiama jų įgyvendinimo. Šeimose vyrauja šios problemos: girtavimas, ilgalaikis nedarbas, šeimyninių santykių nestabilumas, naudojama psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta prieš vaikus. Dėl tėvų nepriežiūros vaikai apgyvendinami vaikų globos namuose.

Socialinės priežiūros paslaugas šeimoms teikia 10 Zarasų rajono socialinių paslaugų centro socialinių darbuotojų, dirbančių su šeimomis. Šiuo metu socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslauga teikiama 84 šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, teikiamos bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos bei kita reikalinga pagalba, siekiant mažinti vaikų, ypač mažamečių, atskirimą nuo šeimos.

Centre dirba 3 atvejo vadybininkai, kurie kompleksinę pagalbą šeimoms organizuoja atvejo vadybos principu: įvertina socialinių paslaugų poreikį, organizuoja šeimos atvejo vadybos posėdžius, sudaro kartu su šeima individualų pagalbos planą, vykdo stebėseną. Centro socialiniai darbuotojai, dirbantys su šeimomis, teikia socialinės priežiūros paslaugas šeimoms jų namuose. Taikant atvejo vadybą, socialinis darbas su šeimomis žymiai suaktyvėjo, piniginė parama ir išmokos vaikams yra teikiamos paslaugomis, tačiau būtina socialinio darbo plėtra siekiant atstatyti šeimos socialinio funkcionavimo sugebėjimus, didinant šeimos atsakomybę už vaikų priežiūrą ir auklėjimą. Efektyviam darbu su šeimomis ir jų nariais būtina kvalifikuota psichologų pagalba, kurią teikia Globos centro specialistai.

Rajone veikia vaikų dienos centrai, laikino apgyvendinimo namai motinai ir vaikui, Zarasų mieste šeimose, patiriančiose socialinę riziką, augantiems vaikams socialinės paslaugos teikiamos nuosekliau: organizuojamas jų socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, teikiamos sociokultūrinės paslaugos, vaikai turi galimybę ruošti pamokas, mokytis kompiuterinio raštingumo, bendrauti ir ugdyti savo kūrybiškumą. Centre teikiamos laikino apgyvendinimo paslaugos šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, ir vaikams iki 12 mėn. ir ilgiau ugdant ir palaikant socialinius įgūdžius, organizuojamos pozityvios tėvystės ir kt. mokymai tėvams.

Atsižvelgiant į dabartinę situaciją ir pasikeitusius teisės aktus, šeimoms, auginančioms vaikus, reikia plėsti bendruomeninių paslaugų tinklą. 2020 metais Zarasų rajono veikė 6 vaikų dienos centrai :Zarasų mieste, Samanių kaime, Turmanto seniūnijoje, Degučių seniūnijoje, Dusetų seniūnijoje, Antalieptės seniūnijoje, kurie buvo finansuojami savivaldybės, valstybės biudžeto, VO „Gelbėkit vaikus“ bei jų partnerių lėšomis. Vaikų dienos centrus lankė apie 70 vaikų. Ypač reikia steigti analogiškus centrus kaimiškose vietovėse, seniūnijose, kuriuose teikiama šeimoms socialinė priežiūra.

2020 m. rajone 31 asmuo buvo įrašytas į apskaitą asmenų, neturinčių pastovios gyvenamosios vietos, t. y. 44 proc. mažiau nei 2019 m.

Asmenys, patyrę socialinę riziką, tai – elgetaujantys, valkataujantys, piktnaudžiaujantys alkoholiu, įsitraukę į nusikalstamą veiklą, smurtaujantys ar patyrę smurtą asmenys, iš dalies arba visiškai netekę gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimoms) gyvenimu bei dalyvauti visuomenės gyvenime, benamiai, grįžę iš įkalinimo vietų asmenys ir kt. Šiems asmenims rajone teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, vienkartinė pinigine parama, jie aprūpinami būtiniaisiais drabužiais ir avalyne. Socialinių paslaugų centre veikia Nakvynės namai, kuriuose iki 12 mėn. ir ilgiau gali gyventi benamiai, valkataujantys, grįžę iš įkalinimo vietų asmenys, šeimos, patyrusios socialinę riziką. Šiuo metu 38 asmenims teikiamos laikino apgyvendinimo ir apnakvindinimo paslaugos. Nakvynės namuose dirba socialinis darbuotojas, socialinio darbuotojo padėjėjai, teikiamos asmens higienos ir priežiūros paslaugos. Pastebimas suaugusių socialinės rizikos asmenų nenoras keistis, jie nepriima socialinio darbuotojo pagalbos, svarbiausia jiems gauti priklausančias socialines išmokas, kurias dažniausiai prageria. Rajone socialinės adaptacijos priemonių tinklas socialinės rizikos suaugusių asmenų grupei nėra pakankamai išplėtotas, trūksta socialinės adaptacijos priemonės įgyvendinančių institucijų, specializuotų psichologinės ir socialinės reabilitacijos įstaigų socialinės rizikos asmenims, turintiems priklausomybę nuo alkoholio ar kitų psichotropinių medžiagų.

Auga asmenų, turinčių priklausomybę nuo alkoholio ir kitų psichotropinių medžiagų, skaičius. 2020 m. Psichikos sveikatos centro duomenimis dėl alkoholizmo apsilankė 160 kartų, 86 asmenys, neoficialiais duomenimis šis skaičius yra didesnis, tačiau ir toliau būtina plėsti socialinių paslaugų tinklą ir rūpintis ne tik sergančiųjų reabilitacija, bet ir priklausomybių prevencija. Šiuo metu visos paslaugos asmenims, turintiems priklausomybę nuo alkoholio ar narkotikų, teikiamos psichikos sveikatos centre prie Zarasų rajono savivaldybės viešosios įstaigos Pirminės sveikatos priežiūros centro. Taip pat Zarasų rajone veikia anoniminių alkoholikų grupė, kuri organizuoja susitikimus ir grupės nariai vienas kitam teikia pagalbą per paramą, privačiai yra teikiamos detoksikacijos, konsultavimo ir gydymo medikamentais paslaugos. Šios paslaugos yra mokamos, todėl dažnai socialinės rizikos asmenys neturi už šias paslaugas susimokėti lėšų, be to, pastebimas nenoras gydytis nuo alkoholizmo. 2020 m. Ignalinos visuomenės sveikatos biuras, įgyvendindamas sveikatos priežiūros funkcijas ir vykdydamas prevencinį darbą, Zarasų rajone teikė priklausomybės konsultanto paslaugas. Konsultacijų skaičius - 221, dalyvavo 41 asmuo. Tačiau kol kas šios socialinių paslaugų gavėjų grupės asmenims trūksta prevencinio darbo ir bendruomenių palaikymo, dažnai susiduriama su jau susiformavusių neigiamu požiūriu į šiuos asmenis ir nenoru padėti. Dar sudėtingesnė situacija kaimuose, kur sergamumas priklausomybe nuo alkoholio yra dar didesnis, o reikalinga pagalba įveikti šią priklausomybę beveik visai neteikiama.

Vaikai su negalia ir jų šeimos. 2020 metais Zarasų rajone buvo 51 vaikas su negalia.

Vykdam socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektą, vaikai su negalia pagal poreikį gauna socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo ir palaikymo, meninių ir kitų gebėjimų lavinimo įvairiuose būreliuose paslaugas, transporto paslaugas. Aktuali problema – atokiose rajono vietose gyvenančios šeimos, todėl planuojama didinti pagalbą neįgaliesiems vaikams ir šeimoms, turinčioms socialinių problemų, teikiant kvalifikuotą socialinę pagalbą. Bendradarbiaujant su Centru, šiems vaikams buvo skiriamos techninės pagalbos priemonės. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga vaikams su negalia ir jų šeimų nariams teikė transporto, sociokultūrinės paslaugas.

Šiuo metu Zarasų rajone ugdymo paslaugos vaikams su negalia teikiamos ugdymo, o ne socialinėse įstaigose. Zarasų „Lakštingalos“ mokyklos Magučių ugdymo skyriuje vaikai, turintys negalią, yra ugdomi pagal neformalaus švietimo programas. Čia jiems suteikiama dienos globa institucijoje. Per pastaruosius ketverius metus nebuvo gauta nei vieno prašymo iš šeimų, auginančių vaikus su negalia dėl vaikų apgyvendinimo specialiuose vaikų ir jaunimo su negalia globos įstaigose.

Likę be tėvų globos vaikai. 2020 m. gruodžio 31 d. Zarasų rajono savivaldybėje apskaitoje buvo 71 globojami (rūpinami) vaikai.

Globojamų vaikų kaita

Globojami vaikai	2018 m.	2019 m.	2020 m.
Globojamų šeimose vaikų skaičius	30	21	30
Globojamų šeimynose vaikų skaičius	12	11	12
Globojamų globos namuose vaikų skaičius	29	26	23
Globos centre	3	3	6
Iš viso:	74	61	71

Šaltinis: Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos duomenimis.

2020 m. laikinoji globa (rūpyba) nustatyta 11 vaikams (2018 m. – 22, 2019 m. - 12), iš jų: globėjų (rūpintojų) šeimose – 10 (2018 m. – 16, 2019 m. -5), šeimynoje – 12, socialinės globos įstaigoje – 8 (šiuo metu 3 vaikai grąžinti į šeimas) (2016 m. – 12, 2015 m. – 5) vaikams, globos centre - 6 vaikams.

Pagrindinės priežastys dėl ko vaikai neteko tėvų globos – netinkamas tėvų valdžios vykdymas, girtavimas, vaikų nepriežiūra, nusišalinimas nuo pareigos auginti vaiką, netinkamas auklėjimas, piktnaudžiavimas tėvų teisėmis, socialinių įgūdžių stoka.

Per 2020 metus Socialinės paramos skyriuje 8 (2019 m. – 13) vaikams, kurių tėvai, išvykdami dirbti į užsienį, buvo sutvarkytas teisinis vaiko atstovavimas, t. y. jų vaikams nustatyta laikinoji globa tėvų prašymu. Šie statistiniai duomenys rodo, kad atvejų, kuomet tėvai išvyksta į užsienį savo vaikus ilgesniam laikui palikdami artimųjų giminaičių ar kitų asmenų priežiūrai mažėja.

Kiekvienais metais vykdoma sklaida vaikų globai ir įvaikinimui populiarinti Zarasų rajone. Individualių pokalbių pagalba, įvairių renginių metu, reklaminiuose stenduose, informaciniuose bukletuose skatinami Zarasų rajono gyventojai, giminaičiai tapti vaikų globėjais ar įtėviais. Norintieji turi išklausti specialius globėjų (įtėvių) mokymus (toliau - GIMK), kuriuos vykdo Globos centro kvalifikuoti specialistai, rengiantys globėjus pagal akredituotą GIMK programą. 2020 m. 8 asmenys išklauė mokymus pagal GIMK programą ir gavo teigiamus įvertinimus dėl tinkamumo tapti likusių be tėvų globos vaikų globėjais (rūpintojais) ar įtėviais. Tai rodo, susidomėjimas vaikų globa šeimoje yra padidėjęs, nes 2019 metais tik buvo parengti tik 4 asmenys.

Analizuojant vis dar nežymiai mažėjančių vaikų skaičių, kuriems yra nustatoma globa, bei stebint nežymiai augančių asmenų, pageidaujančių tapti vaikų globėjais (rūpintojais) skaičių, ateinančių metų visų socialinėje srityje dirbančių specialistų (vaiko teisių apsaugos, socialinės paramos, socialinių darbuotojų dirbančių su socialinės rizikos šeimomis) vienas iš pagrindinių tikslų turėtų būti šis - efektyviai teikiant socialines paslaugas išsaugoti vaiką šeimoje bei tuo pačiu vykdyti Valstybės politiką mažinant vaikų skaičių globos įstaigose.

2020 m. Zarasų rajono vaikams, netekusiems tėvų globos, trumpalaikės ir ilgalaikės socialinės globos paslaugos teikiamos Antazavės centre, Eglės namų šeimynoje ir Valerijos šeimynoje bei pas budintį globotoją pagal socialinių paslaugų teikimo ir bendradarbiavimo sutartį su Globos centru.

Suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos. Zarasų rajone yra 1144 asmenys su negalia, tai sudaro 7,8 proc. visų Zarasų rajono gyventojų.

Centras asmenims su negalia teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, pagalbos į namus, dienos socialinės globos paslaugas, skiria techninės pagalbos priemones. Asmenims su sunkia negalia teikiamos dienos socialinės globos paslaugos asmens namuose. Nuo 2017 m. yra teikiamos integralios pagalbos paslaugos asmenims su sunkia negalia jų namuose, kurios finansuojamos iš ES struktūrinių fondų lėšų. Vienu metu aptarnaujama iki 23 paslaugų

gavėjų. Integralios pagalbos paslaugos teikiamos nuo 2 iki 8 valandų per dieną (nuo 1 val. iki 4 val. – slaugos ir nuo 1 val. iki 4 val. – socialinės globos). Yra įkurtos dvi mobilios komandos. Vieną mobilią komandą sudaro socialinis darbuotojas, slaugytojas, lankomosios priežiūros specialistas, socialinio darbuotojo padėjėjas, masažistas. Į pagalbos teikimą siekiama įtraukti savanorius ir bendruomenę, kurie bus supažindinami su integralios pagalbos teikimo galimybėmis.

2020 m. būsto pritaikymui panaudota 17,0 tūkst. eurų, iš jų: 13,7 tūkst. eurų savivaldybės biudžeto lėšų ir 3,3 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų. Neįgaliam asmeniui buvo įrengtas keltuvai, kad užtikrinti jo visavertį gyvenimą ir savarankiškumą.

Neįgaliesiems socialinės reabilitacijos paslaugas teikia neįgaliuosius atstovaujanti nevyriausybinė organizacija, socialinių paslaugų, kultūros ir sporto įstaigos. Šios įstaigos ir organizacijos teikia profesinės reabilitacijos, socialinių ir savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo paslaugas, organizuoja kultūrinę ir sportinę neįgaliųjų veiklą.

Zarasų rajone veikia nevyriausybinių organizacijų dienos centrai neįgaliesiems (3 skirti asmenims, turintiems fizinę negalią, kompleksinę negalią, vaikams su negalia, psichinę negalią, 1 – regos negalią turintiems asmenims), kuriuose kartu su sociokultūrinėmis, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugomis teikiamos asmeninio asistento, savarankiškumo didinimo ir palaikymo ir kitos socialinės paslaugos. Šios paslaugos suteiktos 145 rajono neįgaliesiems.

2020 m. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga suteikė 250 asmenims transporto paslaugas vykti į gydymo, reabilitacijos ar kitas įstaigas.

Negalintys savimi pasirūpinti neįgalūs asmenys apgyvendinami socialinės globos įstaigose. Šiuo metu ilgalaikės socialinės globos paslaugas šiems asmenims teikia Zarasų, Aknystos, Utenos, Visagino ir kiti socialinės globos namai, Salako socialinės globos namai. Šiuo metu du neįgalūs vaikų globos namų globotiniai gauna ilgalaikės socialinės globos paslaugas Utenos specialiojo ugdymo centre.

Senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos. 2020 m. pensinio amžiaus gyventojų sudarė 29 proc. Zarasų rajono gyventojų.

Bendrosios socialinės paslaugos seniems asmenims šiuo metu Zarasų rajone teikiamos dviejose Zarasų rajono socialinių paslaugų įstaigose – Centre bei Salako socialinės globos namuose. Centras teikia ir pagalbos į namus bei dienos socialinės globos paslaugas asmenims namuose.

Stacionarios socialinės globos paslaugos seniems žmonėms Zarasų rajone teikiamos 2 socialinės globos namuose: Zarasų socialinės globos namuose ir Salako socialinės globos namuose.

Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius ir kitos įstaigos pagyvenusiems asmenims taip pat teikia informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, atstovavimo paslaugas. Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga teikia transporto paslaugas vykti į gydymo ir kitas įstaigas.

Senyvo amžiaus asmenims pagal ligos pobūdį yra teikiamos slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugos Zarasų rajono savivaldybės viešosios įstaigos Zarasų ligoninės slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje. Šių paslaugų poreikis didėja.

Analizuojant socialinių paslaugų poreikį, matyti, kad pagyvenusiems asmenims ir toliau pagalbos į namus paslaugų ir socialinės globos poreikis didės.

Jaunimas. Atvirasis darbas yra skirtas jaunuoliams, kurie ieško saugios aplinkos, naujų bendrumo, buvimo kartu formų, turi laisvo laiko, tačiau nežino, kaip ir kur jį turiningai praleisti, išsiskiria savo rūbais, kalba, elgesiu, taip išreikšdami savąjį kitiškumą. Organizuojant atvirą darbą su jaunimu, ypatingas dėmesys skiriamas tiems jauniems žmonėms, kurie dėl savo elgesio ar išvaizdos nepritampa prie bendraamžių ar suaugusiųjų visuomenės; nemato tikslo savo gyvenime, stokoja motyvacijos mokytis ir jėgų kūrybiškai tvarkyti savąją kasdienybę, linkę nusikalsti, vartoja alkoholį bei kitas svaiginamąsias medžiagas. Tinkamą jaunimo interesų atstovavimą Zarasų rajono savivaldybėje, įgyvendinant valstybinę jaunimo politiką, užtikrina Jaunimo reikalų koordinatorius.

Zarasų rajono jaunimui paslaugas teikia:

1. Zarasų atviras jaunimo centras Vykdoma veikla - saugus laisvalaikio užimtumas.

Suteikiama saugi erdvė, kurioje jauni žmonės pozityviai, prasmingai leistų laiką, turėtų galimybę realizuoti save.

Psichologinis konsultavimas (savęs pažinimo, įsidarbinimo, karjeros galimybių klausimais, lytinio švietimo).

2. Zarasų rajono jaunimo visuomeninių organizacijų sąjunga „Apskritas stalas (nevyriausybinė organizacija, savanorystės pagrindais). Vykdoma veikla - saugus laisvalaikio užimtumas. Suteikiama saugi erdvė, kurioje jauni žmonės pozityviai, prasmingai leistų laiką, turėtų galimybę realizuoti save. Lyderystės mokymai, renginiai jaunimui „Jaunimas Zarasams“.

3. VŠĮ „Žvaigždynai“ (nevyriausybinė organizacija. Vykdoma veikla - mobilus darbas su jaunimu. Siekiama padėti jaunimui įsitraukti į arčiausiai jo esančią darbo su jaunimu infrastruktūrą, savanorišką veiklą ir jaunimo organizacijų veiklą, užtikrinant turiningą laisvalaikį, ugdymą(si) ir socialinę integraciją, įgalinti jaunimą aktyviai veikti jaunų žmonių gyvenamojoje teritorijoje. Mobilus darbas su jaunimu organizuojamas gyvenamojoje teritorijoje, kurioje nėra darbo su jaunimu infrastruktūros – nėra atvirų jaunimo centrų ar erdvių, t.y. kaimiškose vietovėse. Vyksta su savo įranga į Zarasų rajono savivaldybės administracijos Antalieptės, Antazavės seniūnijas, bendrauja su jaunimu, užima

Atviro darbo su jaunimu paslauga įtraukta į Socialinių paslaugų katalogą. Paslauga apibrėžiama kaip pagalba ugdyti jaunų žmonių asmenines ir socialines kompetencijas, padėti jauniems žmonėms aktyviai įsitraukti į bendruomeninius ir visuomeninius procesus, lanksčiai ir konstruktyviai reaguoti į jauno žmogaus gyvenimo pokyčius. Jaunimas motyvuojamas dalyvauti jo interesus atitinkančioje veikloje, skatinamas tobulėti, ugdyti verslumą ir darbo rinkai reikalingus įgūdžius.

Kiti asmenys ir jų šeimos. Be aukščiau išvardintų socialinių paslaugų gavėjų grupių Zarasų rajono savivaldybėje būtų galima išskirti dar vieną grupę – skurdžiai gyvenančius asmenis.

Skurdas yra glaudžiai susijęs su socialine atskirtimi. Socialinė atskirtis yra kompleksinis reiškinys, atspindintis tam tikrų asmenų ar grupių negalėjimą ar nesugebėjimą naudotis visuomenės sukuriama gėrybėmis, dalyvauti darbinėje veikloje, bendruomenės gyvenime. Todėl siekiant mažinti šių asmenų socialinę atskirtį, svarbu jiems teikti reikalingą pagalbą.

Zarasų rajone jiems teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, asmens higienos ir priežiūros paslaugos, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne paslaugas, pagal poreikį teikiamos laikino apnakvindinimo ar apgyvendinimo paslaugos. Šiems gyventojams paslaugas teikia Socialinių paslaugų centras. Vykdamas Europos fondo paramos teikimo programą, labiausiai nepasiturintys asmenys gauna paramą maisto produktais ir higienos priemonėmis, jiems skiriama teisės aktais numatyta piniginė parama.

Socialinių paslaugų teikimo Zarasų rajono savivaldybėje ir socialinių paslaugų išvystymo normatyvų 2020 m. duomenimis lyginamoji analizė.

2020 m. buvo teikiamos integralios pagalbos paslaugos asmenims su sunkia negalia namuose, šių paslaugų poreikis nuolat auga, taip pat didėja socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų poreikis institucijoje socialinės rizikos suaugusiems asmenims ir šeimoms. Rajone nėra patenkinamas krizių centrų poreikis dėl psichologinės bei socialinės adaptacijos paslaugų socialinės rizikos suaugusiems asmenims (smurtą patyrusioms moterims, benamiams, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų asmenims ir kt.).

Teikiant bendruomenines socialines paslaugas, tikslinga plėtoti šių paslaugų teikimą vaikams bei suaugusiems asmenims su negalia, kaip „atokvėpio“ paslaugas ar tęstines socialines paslaugas darbo savaitę (paromis), kai neįgalus asmenis prižiūrintys, globojantys šeimos nariai ar kiti asmenys dėl tam tikrų priežasčių (ligos, komandiruočių, atostogų, darbo grafiko, ir pan.) laikinai ar darbo savaitę negali vykdyti savo įsipareigojimų neįgalių žmonių atžvilgiu.

Trumpalaikės socialinės globos paslaugų poreikis senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia, priskirtiniams socialinės rizikos asmenų grupei, kartu su medicininėmis paslaugomis dalinai tenkinamas Zarasų rajono savivaldybės viešosios įstaigos Zarasų ligoninės slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje. Centro nakvynės namuose suaugusių asmenų, patyrusių socialinę riziką, benamių socialinių paslaugų poreikis tenkinamas. Centre veikia 14 vietų Nakvynės namai, kuriuose teikiamos laikino apgyvendinimo paslaugos suaugusiems rizikos asmenims.

Taip pat reikia plėtoti socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas suaugusiems asmenims, patiriantiems socialinę riziką. Šiuo metu šiems asmenims, pvz. turintiems priklausomybių nuo alkoholio, teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos bendro pobūdžio globos įstaigose, skirtose senyvo amžiaus ar neįgaliems asmenims. Kadangi šiose įstaigose dažnai nėra galimybės tokiems asmenims suteikti specifines psichologinės socialinės reabilitacijos paslaugas, šie klientai negauna reikiamos pagalbos bei sukelia nemažai problemų globojančioms įstaigoms pažeidinėdami vidaus tvarkos taisykles. Šiai asmenų grupei reikia organizuoti ir teikti regionines socialines paslaugas psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaigose, įkurti išblaivinimo įstaigą.

Teikiamos socialinės priežiūros paslaugos, pagalbos į namus paslaugos suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims ir vaikams su negalia pagal poreikį yra tenkinamos. Tačiau reikia atkreipti didesnę dėmesį į teikiamų paslaugų kokybę bei efektyvumą. 2020 m. vaikams, patiriantiems socialinę riziką, dienos centrų paslaugos buvo teikiamos ir kaimo vietovėse. Šios paslaugos buvo vystomos kaimo vietovių gyventojams. 2020 m. veikė visuomeninės organizacijos „Gelbėkit vaikus“ vaikų dienos centras Zarasų mieste, Samanių bendruomenės „Dvargantis“ vaikų dienos centras Samaniuose, Sadūnų kaimo bendruomenėje, Turmanto rusų bendruomenės vaikų dienos centras „Vaikai – mūsų ateitis“, Baibių kaimo bendruomenės vaikų dienos centras. Vadovaujantis socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1-622 „Dėl Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, akredituoti 9 vaikų dienos centrai. 2021 m. veiks 8 vaikų dienos centrai, paslaugos bus teikiamos apie 150 - čiai rajono vaikų.

Šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, socialinės priežiūros paslaugų poreikis iš dalies tenkinamas. Šios paslaugos teikimui Centre dirba socialiniai darbuotojai, dirbantys su šeimomis, teikiant kompleksines paslaugas šeimai, taikomas atvejo vadybos principas. Centre dirba 3 atvejo vadybininkai, kurie organizuoja šeimos atvejo vadybos posėdžius, sudaro individualius planus darbui su šeima, bendradarbiauja su įvairiomis sveikatos, švietimo ir kitomis įstaigomis, sprendžiant šeimų socialines problemas. Paminėtina, kad rajone trūksta vaiko psichiatro ir vaiko psichologo paslaugų.

Vertinant bendrųjų socialinių paslaugų teikimą, galima teigti, kad įstaigų, teikiančių bendrąsias socialines paslaugas, tinklas Zarasų mieste labiau išvystytas negu kaimiškose vietovėse. Šiuo metu kaimo gyventojams pagal poreikį bendrąsias socialines paslaugas kiekvienoje rajono seniūnijoje teikia socialinis darbuotojas. Bendrąsias socialines paslaugas socialiniai darbuotojai dirbantys su šeimomis teikia ir tų šeimų nariams bei vaikams.

17. Socialinių darbuotojų ir individualios priežiūros personalo skaičius savivaldybėje.

Eil. Nr.	Įstaigos	Soc. darbuotojų skaičius		Individualios priežiūros personalas
		iš viso	finansuojamų iš valstybės biudžeto	
1	2	3	4	5
1.	Savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose:		-	
1.1.	biudžetinėse	67	19	43
1.2.	viešosiose	-	-	-
2.	Savivaldybės administracijoje	9	-	-
	Iš viso:	76	19	43

KETVIRTAS SKIRSNIS ANKSTESNIŲ METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANO ĮGYVENDINIMO REZULTATŲ TRUMPA APŽVALGA

Įgyvendinant ankstesnių metų socialinių paslaugų planą ir vykdant Socialinės paslaugų,

paramos ir sveikatos priežiūros programą (toliau – Programa), visos planuotos priemonės yra įgyvendintos.

Vykdamas Programą, Centras teikė rajono pagyvenusiems asmenims, neįgaliems, šeimoms, jų vaikams bendrąsias ir socialinės priežiūros paslaugas.

2020 m. 125 vienišiams pensininkams ir neįgaliems buvo teikiamos pagalbos į namus paslaugos. 250 senyvo amžiaus žmonės ir neįgalieji pasinaudojo specialaus transporto paslaugomis nuvykti į gydymo ir reabilitacijos įstaigas, 116 rajono gyventojams skirtos įvairios techninės pagalbos priemonės.

Socialiniai darbuotojai, dirbantys su šeimomis – teikė socialines paslaugas vaikams ir šeimai, juos konsultavo (individualiai ir grupėmis), teikė emocinę bei socialinę pagalbą, didinant šeimos motyvaciją dalyvauti kompleksinės pagalbos ar prevencinės pagalbos teikimo procese, pozityvios tėvystės mokymuose, šeimos stiprinimo programose, nesmurtinio elgesio mokymo programose, priklausomybės ligų gydymo ir kitose programose.

2020 m. socialinės paslaugos teikiamos 84 šeimų, jose augo 180 vaikai. 2020 m. buvo atliktas šeimų poreikių socialinei pagalbai ir socialinės rizikos lygio šeimose įvertinimas, daliai šeimų buvo nutrauktas socialinių paslaugų teikimas ir šeimai suteikta teisė savarankiškai auginti ir auklėti vaikus, tvarkytis buityje, vesti namų ūkį, todėl socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų poreikis šioms šeimoms sumažėjo.

2020 m. Nakvynės namuose apgyvendinta 14 asmenų neturinčių gyvenamosios vietos, 28 šeimoms buvo suteiktos paslaugos motinos ir vaiko laikino apgyvendinimo centre, globėjams (įtėviams) buvo suteikta 350 konsultacijų.

Centras vykdo Globos centro funkcijas. Globos centre dirba 1 globos koordinatorius (1 etatas), 2 atestuoti socialiniai darbuotojai po 0,5 etato. Globos koordinatorius - organizuoja, koordinuoja ir vykdo globėjų (rūpintojų) ir įtėvių konsultavimą ir pagalbos jiems teikimą. Atestuoti socialiniai darbuotojai - vykdo globėjų (rūpintojų) ir įtėvių paiešką, rengimą, atranką, konsultuoja ir teikia pagalbą jiems. Centras, įgyvendindamas vaiko globėjo (rūpintojo) teises ir pareigas, pagal sudarytą tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį perduoda likusį be tėvų globos vaiką, socialinę riziką patirianti vaiką prižiūrėti budinčiam globotojui ar socialiniam globėjui, teikia socialines paslaugas bei kitą reikalingą pagalbą visiems įvaikintiems vaikams, socialinių globėjų, globėjų giminaičių globojamiems (rūpinamiems) vaikams, budinčių globėjų prižiūrimiems vaikams bei budintiems globotojams, socialiniams globėjams, globėjams giminaičiams, įtėviams ar asmenims, ketinantiems jais taip, siekiant tinkamo vaiko, įvaikio ugdymo ir auklėjimo šeimai artimoje aplinkoje. Centras vykdo atvejo vadybos funkcijas ir koordinuoja atvejo vadybos procesus, centre yra 10 pareigybių socialinių darbuotojų, dirbančių su šeimomis, 3 atvejo vadybininkai ir 2 globėjų (įtėvių) mokymo ir konsultavimo specialistai. 84 šeimoms, patyrusioms socialinę riziką ir jose augantiems 180 vaikams yra teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos.

Kiekvienais metais vykdoma sklaida vaikų globai ir įvaikinimui populiarinti Zarasų rajone, individualių pokalbių pagalba, įvairių renginiu metu, reklaminiuose stenduose, informaciniuose bukletuose skatinami Zarasų rajono gyventojai, giminaičiai tapti vaikų globėjais ar įtėviais. Norintieji turi išklausti specialių globėjų (įtėvių) mokymus (toliau - GIMK), kuriuos vykdo Globos centro kvalifikuoti specialistai, rengiantys globėjus pagal akredituotą programą. 2020 m. 8 asmenys išklauė mokymus pagal GIMK programą, gavo teigiamus įvertinimus dėl tinkamumo tapti likusių be tėvų globos vaikų globėjais (rūpintojais) ar įtėviais. Tai rodo, susidomėjimas vaikų globa šeimoje yra padidėjęs, nes 2019 metais buvo parengti 7 asmenys.

Rajone veikė biudžetinė įstaiga Salako bendruomenės centras, kuris teikė socialines paslaugas pagyvenusiems ir neįgaliems asmenims. Centre veikė stacionari globos įstaiga, buvo teikiamos ilgalaikės socialinės globos paslaugos. 2020 metais stacionarioje globos įstaigoje gyveno 30 asmenų, kuriems suteiktos socialinės globos paslaugos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 618 „Dėl bazinio paslaugų šeimai paketo patvirtinimo“, rajono Savivaldybėje yra teikiamos paslaugos šeimai atsižvelgiant į socialinių paslaugų poreikį ir finansines galimybes. Zarasų rajone nėra

teikiama vaikų raidos sutrikimų ankstyvoji reabilitacija, tačiau pagal poreikį šios paslaugos tenkinamos Visagino ar Utenos ligoninėse.

Socialinės reabilitacijos paslaugas rajono gyventojams teikė nevalstybinės neįgaliųjų asociacijos – Zarasų rajono neįgaliųjų draugija, Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga, Viešoji įstaiga Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos Šiaurės Rytų centras, VšĮ Nacionalinis socialinės integracijos institutas „Socialinis taksi“. Jos teikia neįgaliesiems bei jų šeimų nariams bendrąsias socialines paslaugas, sociokultūrinės, asmens higienos ir priežiūros paslaugas, darbinio užimtumo, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, asmeninio asistento, atstovavimo, informavimo ir konsultavimo paslaugas, trumpalaikės socialinės globos „atokvėpio“ paslaugas. „Atokvėpio“ paslaugomis naudojasi šeimos auginančios vaikus ir jaunuolius su negalia. Neįgaliems asmenims transporto paslaugas teikė Nacionalinis integracijos institutas, vykdamas programą „Socialinis taksi“, Zarasų krašto žmonių su negalia sąjunga.

Asmenys, kurie savarankiškai negalėjo gyventi, buvo siunčiami į stacionarias globos įstaigas. Per ataskaitinį laikotarpį 20 rajono gyventojai apgyvendinti stacionariuose globos įstaigose. 1 rajono neįgaliajam buvo pritaikytas būstas, kad jis galėtų išvykti iš namų, aktyviai dalyvautų visuomenės gyvenime.

Ateityje reikės didesnę dėmesį skirti socialinių paslaugų prieinamumui visų socialinių grupių asmenims, gyvenantiems kaimo vietovėse. Pagal socialinių paslaugų poreikio vertinimą įvairioms gyventojų grupėms, Zarasų rajone būtina plėsti nestacionarių socialinių paslaugų teikimą bei atkreipti didesnę dėmesį į teikiamų paslaugų kokybę ir efektyvumą.

Tikslas – plėtoti vaikų dienos centrų paslaugas kaimo seniūnijose, iš dalies pasiektas. 2020 m. Zarasų rajone veikė 6 vaikų dienos centrai: Zarasų mieste, Samanių kaime, Turmanto seniūnijoje, Degučių seniūnijoje, Dusetų seniūnijoje, Antalieptės seniūnijoje, kurie buvo finansuojami savivaldybės, valstybės biudžeto, VO „Gelbėkit vaikus“ bei jų partnerių lėšomis. Vaikų dienos centrus lankė apie 70 vaikų.

2020 m. Zarasų rajono Antazavės socialinių paslaugų centras „Kartų namai“ teikė ilgalaikės socialinės globos paslaugas vaikams likusiems be tėvų globos, vaikų dienos centro, krizių centro paslaugas, bendruomenines paslaugas.

III SKYRIUS UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS

PIRMAS SKIRSNIS PRIORITETINĖS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLĖTROS KRYPTYS

Planuojamam laikotarpiui numatomos prioritetinės žmonių socialinės grupės, kurioms reikalinga teikti ar plėsti socialines paslaugas:

1. asmenys ir šeimos, patiriančios socialinę riziką;
2. vaikai likę be tėvų globos;
3. senyvo amžiaus asmenys ar asmenys su sunkia negalia;
4. nepakankamas pajamas turintys ir skurstantys asmenys ir jų šeimos;
5. jaunimas.

Numatomos prioritetinės socialinės paslaugos:

1. bendruomeninių paslaugų plėtra;
2. socialinės priežiūros paslaugų plėtra (dienos centrų plėtra seniūnijose);
3. pagalbos namuose paslaugų plėtra, integralios pagalbos paslaugų plėtra,
4. socialinės priežiūros paslaugų plėtra, tarp jų intensyvi krizių įveikimo pagalba;
5. globos centro paslaugos.

18. Priemonių planas šio aprašo 6 punkte numatytiems tikslams įgyvendinti.

Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, tūkst. Eur	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1. Vykdyti socialinės atskirties mažinimą	1.1. užtikrinti paramos teikimą nepasiturintiems rajono gyventojams;	SB-12,6	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 2300 rajono gyventojų gaus paramą maisto produktais
	1.2. užtikrinti socialiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialinę finansinę paramą;	SB-16,0	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 150 gyventojams bus skirta vienkartinė pašalpa
	1.3. teikti socialinę paramą nepinigine forma šeimoms ir asmenims, patiriantiems socialinę riziką.		Rajono Savivaldybės administracija	85 šeimoms ir asmenims bus suteikta pinigine parama paslaugomis, t. y nepinigine forma
	1.4. Suteikti paramą vaikus auginančioms šeimoms, skatinant gimstamumą	SB-5,0	Rajono Savivaldybės administracija	50 šeimų gaus paramą gimus vaikui
2. Užtikrinti socialinių paslaugų teikimą ir kokybišką socialinę paramą	2.1. užtikrinti ilgalaikės (trumpalaikės) socialinės globos paslaugų teikimą;	SB-157,5 VD – 239,0	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 65 asmenų su negalia apgyvendinti socialinės globos namuose
	2.2. užtikrinti vaikų, likusių be tėvų globos, socialines paslaugas Antazavės socialinių paslaugų centre „Kartų namai“	VD - 39,4 SB - 503,4	Rajono Savivaldybės administracija, Antazavės socialinių paslaugų centras „Kartų namai“	Bendras etatų sk., / bendras darbuotojų sk. – 35,3/35; Vidutinis globojamų vaikų skaičius, tenkantis vienam soc. Globą teikiančiam darbuotojui – 1,2; Bendruomeniniai vaikų globos namai/globojamų vaikų skaičius -3/24 Vaikų skaičius vaikų dienos centre/vieno vaiko šlaidos per mėn.- 10/27,5
	2.3. užtikrinti socialinės globos paslaugų teikimą Salako socialinės globos namuose;	VD-31,0 SB - 133,9 SP -	Rajono Savivaldybės administracija, Salako socialinės	30 asmenų gaus socialinę globą, dirbs 17,5 etato darbuotojų Bus surinkta apie 57,9

		131,5	globos namai	proc. pajamų už suteiktas paslaugas.
	2.4. užtikrinti Zarasų rajono socialinių paslaugų centro veiklą:	SB-442,3 SP -25,6 VD-257,6	Rajono Savivaldybės administracija, Socialinių paslaugų centras	
	2.4.1. užtikrinti Nakvynės namų apgyvendinimo paslaugų teikimą;	ES – 67,6		Bus suteiktos 14 asmenų socialinės paslaugos Nakvynės namuose
	2.4.2. užtikrinti pagalbos į namus paslaugų teikimą;			125 asmenims bus suteiktos pagalbos į namus paslaugos
	2.4.3. užtikrinti Krizių centro paslaugų teikimą;			Bus apgyvendinti 28 paslaugų gavėjai
	2.4.4 užtikrinti dienos socialinės globos paslaugų teikimą;			20 asmenų bus suteiktos dienos socialinės globos paslaugos
	2.4.6. užtikrinti Globos centro paslaugų teikimą;			Bus suteikta apie 260 globėjų įtėvių konsultavimo ir mokymo paslaugų
	2.4.7. Užtikrinti kompleksinių paslaugų šeimoms ir vaikams teikimą.			Globos centro darbuotojų /budinčių globotojų sk. -3/2 Socialinių darbuotojų/atvejo vadybininkų sk. – 10,25/3
	2.4.8. Užtikrinti grįžusių iš įkalinimo įstaigų palydomosios globos paslaugas			Apie 10 asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų gaus reikalingą pagalbą
	2.5. Įgyvendinti projektą „Bendruomeniniai šeimos namai „Saugi šeima“;	ES - 70,8	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 180 asmenų gaus konsultavimo, mediacijos, vaikų priežiūros, psichologo paslaugas
	2.6. Užtikrinti vaikų dienos centrų veiklą	SB-51,2 VB-140,1	Rajono Savivaldybės administracija	Apie 150 vaikų gaus socialinės priežiūros paslaugas
3. Vykdyti neįgaliųjų socialinės integracijos priemones	3.1. aprūpinti neįgalius techninėmis pagalbos priemonėmis;		Socialinių paslaugų centras	Daugiau kaip 130 asmenų bus aprūpinti techninės pagalbos priemonėmis
	3.2.vykdyti būsto	SB-15,0	Rajono	1 neįgaliajam bus

4. Plėsti paslaugų tinklą formuojant vieningą kompleksinę socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo sistemą	pritaikymo neįgaliams darbus;	VB-2,9	Savivaldybės administracija	pritaikytas būstas
	3.3. remti nevyriausybinių organizacijų veiklą, teikiant socialinės reabilitacijos paslaugas	SB -5,6 VB-29,1	Rajono Savivaldybės administracija	183 asmenims bus teikiamos socialinės reabilitacijos paslaugos
	3.4. organizuoti nuolatinės komisijos darbą neįgaliųjų klausimams spręsti, siekiant suprasti ir įvertinti neįgaliųjų poreikius ir veiksmingai spręsti neįgaliųjų gyvenimo problemas	-	Rajono Savivaldybės administracija Rajono NVO organizacijos Rajono Savivaldybės administracija	Įvyks 2 komisijos posėdžiai
	4.1. rinkti bei sisteminti informaciją apie rajone veikiančias nevyriausybines socialines paslaugas teikiančias įstaigas	-	Rajono Savivaldybės administracija	Išsami socialinė paramos duomenų bazė
	4.2. nuolat atnaujinti bei tikslinti duomenis bendroje informacinėje socialinės paramos gavėjų duomenų bazėje	-	Rajono Savivaldybės administracija	Sukaupta bei susisteminta informacija

19. Regioninių socialinių paslaugų poreikis 2021 m.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Socialinės globos įstaiga	Mastas (vietų sk.)
1.	Trumpalaikė socialinė globa	Suaugusių asmenų psichologinės bei socialinės reabilitacijos įstaiga	Pagal poreikį
2.	Trumpalaikė/ilgalaikė socialinė globa	Globos įstaiga vaikams, turintiems elgesio ir emocijų sutrikimų ar sunkumų	Pagal poreikį

**IV SKYRIUS
FINANSAVIMO PLANAS**

**PIRMAS SKIRSNIS
FINANSAVIMO ŠALTINIAI, BŪDAI, KITOS LĖŠOS**

20. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas	
		praėję metai (tūkst. Eur)	einamieji metai (tūkst. Eur)	ateinantys metai (tūkst. Eur)
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms	1086,3	1306,7	1295,00
1.1.	palyginti su bendru savivaldybės biudžetu, proc.	4,0	6,0	6,0
2.	LR valstybės biudžeto lėšos	560,6	623,6	630,2
	iš jų:			
2.1.	Šeimų, patiriančių socialinę riziką, socialinei priežiūrai organizuoti	216,2	239,3	240,6
2.2.	asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti	248,6	288,3	289,6
2.3.	vaikų globos (rūpybos) išmokoms	95,8	96,0	100,0
3.	ES struktūrinių fondų lėšos, tūkst. Eur	255,7	164,3	170,0
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas	154,7	157,1	155,5
	Iš viso:	971,0	945,0	955,7

21. Socialinių paslaugų finansavimo šaltinių įvertinimas.

Įvertinus socialinių paslaugų finansavimo šaltinius, galima teigti, kad kasmet Zarasų rajono savivaldybės biudžete (toliau – Savivaldybės biudžetas) yra numatoma išlaidų socialinėms paslaugoms teikti. 2021 m. Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms numatomos 6,4 procento viso Savivaldybės biudžeto. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai yra: Savivaldybės biudžeto lėšos, valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, ES struktūrinių fondų lėšos ir kt.

2021 m. Zarasų rajono savivaldybės gyventojams teikiamoms socialinėms paslaugoms finansuoti ir socialinių paslaugų plėtrai užtikrinti naudojamų lėšų šaltiniai, lyginant su 2020 metais keisis dėl šių priežasčių: Lietuvoje paskelbus ekstremalią situaciją ir karantiną, būtina bus pasirūpinti socialinių darbuotojų saugumu ir sveikata, t. y. socialiniams darbuotojams teikiant būtinąsias socialines paslaugas, būtina laikytis saugumo priemonių: asmens higienos (rankų higienos, kosėjimo, čiaudėjimo etiketo), naudoti apsaugines priemones (vienkartinės pirštines, vienkartinės medicininės kaukes, apsauginius akinius, antbačius ir t.t.) esant poreikiui dezinfekuoti paviršius asmens namuose ir pagal galimybes laikantis 2 metrų atstumo, saugant klientą ir jo artimuosius nuo tikimybės būti užkrėstu virusu. Šiam tikslui įgyvendinti reikės papildomų lėšų. Finansavimo šaltiniai taip pat keisis dėl globojamų vaikų skaičiaus Antazavės centre mažinimo, įgyvendinant perėjimo nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų plano priemones, finansuojamas iš savivaldybės biudžeto, socialinių paslaugų srities darbuotojų darbo užmokesčio kilimo, kasmet didinamos socialinės globos kainos visose socialinės globos įstaigose, socialinėms paslaugoms teikti asmenims su sunkia negalia lėšų poreikio augimo, nes vis daugiau asmenų su sunkia negalia pagal poreikį apgyvendinami socialinės globos įstaigose ir dėl socialinės paslaugos (integralios pagalbos asmens namuose) organizavimo. ES struktūrinių fondų paramos lėšos planuojama bus naudojamos integralios pagalbos (dienos socialinės globos ir slaugos) neįgalių asmenų namuose teikimui, projekto „Bendruomeniniai šeimos namai“, „Saugi šeima“ įgyvendinimui ir projekto „Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų tinklo plėtra Zarasų rajono savivaldybėje“ įgyvendinimui. 2021 m. rajono Savivaldybės biudžeto lėšos socialinėms paslaugoms

augs apie 17,1 proc.

Siekiant Savivaldybės biudžeto lėšų taupymo ir efektyvumo, siekiama palaikyti glaudų bendradarbiavimą su socialinės globos paslaugas Zarasų rajono gyventojams teikiančiomis įstaigomis, skatinti jas reguliariai vertinti gyventojų socialinių paslaugų poreikį ir sveikatos būklę.

22. Socialinių paslaugų finansavimo iš rajono Savivaldybės biudžeto būdai.

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Lėšos	
		praėję metai (tūkst. Eur)	einamieji metai (tūkst. Eur)
1	2	3	4
1.	Socialinių paslaugų pirkimas	8,0	12,8
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas:	700,4	846,0
2.1.	Savivaldybės pavaldumo įstaigoms (Salako socialinės globos namai, Zarasų rajono socialinių paslaugų centras „Kartų namai“)	537,6	637,3
2.2.	(regioninių socialinių paslaugų įstaigoms) pagal lėšų kompensavimo sutartis	149,7	157,5
2.3.	nevyriausybinų organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	13,1	51,2
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybiniams organizacijoms	5,1	5,6
4.	Finansavimas vykdamas socialinių paslaugų programas	372,8	442,3
	Iš viso:	1086,3	1306,7

23. Lėšos, reikalingos žmogiškųjų išteklių plėtrai.

2021 m. vadovaujantis Lietuvos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos priimtais teisės aktais, didės darbo užmokestis socialinių paslaugų srities darbuotojams. Didės valstybės dotacijos socialiniams darbuotojams, dirbantiems su šeimomis. 2021 m. valstybės lėšomis bus finansuojami 13,5 šios srities etatų, t. y. 10 etatų socialiniams darbuotojams, dirbantiems su šeimomis, 3,5 – atvejo vadybininkams.

Siekiant didinti darbuotojų motyvaciją ir gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę, būtina investuoti į specialistų kvalifikacijos kėlimą, tačiau įvertinus šalyje esamą ekstremalią situaciją ir į prognozes dėl karantino tęsimo, galima teigti, kad kvalifikacijos kėlimo kursai galimai iki vasaros gali nevykti, nebent jie bus organizuojami nuotoliniu būdu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymu, 2021 m. socialiniams darbuotojams pareiginių algų koeficientai didinami 20 proc. 2021 m. rajono Savivaldybės biudžete tam tikslui yra suplanuotos lėšos.

ANTRAS SKIRSNIS

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS FINANSINIŲ GALIMYBIŲ Palyginimas su NUMATYTŲ PRIEMONIŲ FINANSAVIMU

24. 2021 m. Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų, paramos ir sveikatos priežiūros programoje bus numatytos priemonės, kurios finansuojamos iš rajono Savivaldybės biudžeto, valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, ES struktūrinių fondų

paramos ir kt.

25. 2021 m. bus stengiamasi, kad gyventojų socialinių paslaugų poreikiai būtų patenkinti. Įgyvendinant galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius socialinių paslaugų teikimą, siekiant išlaikyti Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus organizuojamų socialinių paslaugų teikimo kokybę ir kiekybę, šiai sričiai finansavimas 2021 m. nebus mažinamas. Plane išdėstytos priemonės yra numatytos, atsižvelgiant į rajono Savivaldybės finansines galimybes jas organizuoti ir įgyvendinti. Socialinių paslaugų gyventojams teikimas organizuojamas atsižvelgiant į prioritetines socialinių paslaugų gavėjų grupes, numatytas socialinių paslaugų plano 9 punkte arčiausiai asmens gyvenamosios vietos, atsižvelgiant į socialinius poreikius.

TREČIAS SKIRSNIS

ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ORGANIZUOJAMŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮVERTINIMAS

26. Zarasų rajono savivaldybėje kintant demografinėi situacijai, didėjant socialinių paslaugų poreikiui, organizuojamų dalies socialinių paslaugų nepakanka ar jos nepakankamai teikiamos atskiroms gyventojų grupėms. Šiuo metu Zarasų rajono savivaldybėje teikiamos šios socialinės paslaugos:

- 26.1. Bendrosios socialinės paslaugos:
 - 26.1.1. informavimo;
 - 26.1.2. konsultavimo;
 - 26.1.3. tarpininkavimo ir atstovavimo;
 - 26.1.4. aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne;
 - 26.1.5. transporto organizavimo;
 - 26.1.6. sociokultūrinės;
 - 26.1.7. asmens higienos ir priežiūros organizavimo,
 - 26.1.8. darbas su jaunimu.
- 26.2. Specialiosios socialinės paslaugos:
 - 26.2.1. pagalba į namus;
 - 26.2.2. socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas;
 - 26.2.3. laikinas apnakvindinimas;
 - 26.2.4. apgyvendinimas Nakvynės namuose ir Krizių centruose;
 - 26.2.5. vaikų dienos socialinė priežiūra;
 - 26.2.6. intensyvi krizių įveikimo pagalba;
 - 26.2.7. dienos socialinė globa asmens namuose;
 - 26.2.8. trumpalaikė socialinė globa;
 - 26.2.9. ilgalaikė socialinė globa;
 - 26.2.10. Globos centro paslaugos.

27. Rajone socialinės paslaugos pagal poreikius atskiroms socialinėms žmonių grupėms organizuojama mažiau nei nustato šalies socialinių paslaugų išvystymo normatyvai, tačiau rajone veikiančios socialinių paslaugų įstaigos ir 2021 m. teiks socialines paslaugas toms gyventojų grupėms, kuriems socialinių paslaugų poreikis nustatytas.

28. Lyginat su ankstesniais metais, savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikiai yra tenkinami geriau, įsisavinus ES fondų lėšas, yra teikiamos integralios pagalbos paslaugos asmenims su sunkia negalia, vyksta Zarasų rajono Antazavės centro plėtra, įgyvendinamas projektas „Bendruomeniniai šeimos namai“ „Saugi šeima“, asmeninio asistento paslaugos neįgaliesiems, yra teikiamos kokybiškos socialinės globos paslaugos, atitinkančios socialinės globos normų reikalavimus, kompleksinės paslaugos visai šeimai. Pažymėtina, jog socialinės reabilitacijos paslaugas teikia rajone veikiančios nevyriausybinės organizacijos, tačiau trūksta šių organizacijų teikiamų paslaugų kaimiškose rajono vietovėse ir teikiamų paslaugų įvairovės bei iniciatyvos. Įgyvendinant perėjimo nuo institucinės globos prie bendruomeninių paslaugų teikimo

planą, bus įgyvendintas projektas „Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų plėtra“, finansuojamas ES fondo lėšomis. Vaikų dienos centrų socialinės priežiūros paslaugas teikia apie 90 proc. kaimo bendruomenės.

29. Zarasų rajono savivaldybėje gyvena įvairių socialinių grupių asmenų, kuriems reikalinga nuolatinė ar vienkartinė socialinė parama ir socialinės paslaugos. Daugeliui jų užtikrinamos kokybiškos socialinės paslaugos, tačiau, kaip ir kitos savivaldybės, Zarasų rajono savivaldybė neturi tiek finansinių ir žmogiškųjų išteklių, kad visiems potencialiems socialinių paslaugų gavėjams, ypač senyvo amžiaus asmenims, kurių fizinis ir socialinis savarankiškumas yra ribotas, galėtų užtikrinti socialinių paslaugų pasirinkimą ir teikimą. Todėl išskiriamos prioritetingos socialinių paslaugų plėtros kryptys ir esamo socialinių paslaugų tinklo plėtra, paslaugų kokybės užtikrinimas.

30. Zarasų rajone sukurtas socialinių paslaugų institucijų tinklas, tačiau jis nėra pakankamas tam tikroms socialinėms grupėms: senyvo amžiaus asmenų ar suaugusių asmenų su negalia socialinė priežiūra savarankiško gyvenimo namuose, šeimoms ir jų vaikams kompleksinių paslaugų teikimas, likusiems be tėvų globos vaikams bendruomeninių paslaugų teikimas. 2021 m. aukščiau išvardintos paslaugos, įgyvendinus institucinės globos pertvarka, planuojamos teikti pagal gyventojų poreikį. 2021 metais Zarasų socialinės globos namai senyvo amžiaus asmenims ar suaugusiems asmenims su negalia teiks dienos socialinės globos institucijoje bei atokvėpio paslaugas.

V SKYRIUS PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖS

PIRMAS SKIRSNIS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLĖTROS VIZIJA, PROGNOZĖS

31. Socialinių paslaugų plėtros vizija – kurti gyventojų poreikius atitinkančią socialinių paslaugų sistemą, prioritetą teikti socialinėms paslaugoms, teikiamoms bendruomenėje ir šeimoje, užtikrinti reikiamų socialinių paslaugų teikimo tęstinumą, teikti socialines paslaugas ir kitokią socialinę paramą rajono gyventojams, kuriems būtina pagalba, užtikrinant orumo nežeminančias gyvenimo sąlygas ir tenkinant jų būtinausius poreikius.

32. Išplėtotas socialinių paslaugų tinklas tenkins visų bendruomenės narių poreikius socialinėms paslaugoms, sumažės savireguliacijos, savipagalbos, socialinės atskirties ir užimtumo problemos. Didėjanti socialinių darbuotojų darbo patirtis ir kompetencija, pagerins teikiamų socialinių paslaugų kokybę.

33. Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, yra numatyti nuoseklius ir koordinuotus veiksmus, skatinančius perėjimo iš institucinės socialinės globos prie paslaugų neįgaliesiems suaugusiems asmenims, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, vaikams ir jaunimui, turintiems proto ir (ar) psichikos negalią, likusiems be tėvų globos vaikams, įskaitant kūdikius, šeimoms bendruomenėje ir pagalbos šeimai, globėjams (rūpintojams) sistemos kūrimą.

34. Zarasų rajono savivaldybėje prognozuojama teikti ar plėsti šias socialinių paslaugų rūšis:

34.1. socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugų kokybės gerinimas, vaikų dienos centrų paslaugos.

34.2. pagalbos namuose paslaugų plėtra;

34.3. integralios pagalbos teikimas;

34.4. dienos socialinės globos paslaugos asmens namuose;

34.5. plėsti socialinių paslaugų teikimą skurdžiai gyvenantiems asmenims;

34.6. bendruomeninių socialinių paslaugų teikimas;

34.7. nestacionarių socialinių paslaugų plėtra, ypač kaimo vietovėse.

35. Teikiant paslaugas gyventojams, svarbu orientuotis į paslaugų kompleksškumą, bendradarbiavimą bei komandinį darbą, paslaugų teikimą derinti su kitomis socialinės ir sveikatos

apsaugos formomis. Todėl viena iš prioritetinių socialinių paslaugų plėtros krypčių yra dienos socialinės globos ir slaugos paslaugų (integralios pagalbos) teikimo sistemos sukūrimas bei šių paslaugų teikimas rajono gyventojams, kuriems nustatytas šios paslaugos poreikis. Bus siekiama padėti suaugusiems šeimos nariams, prižiūrintiems savo neįgalius artimuosius, derinti šeimos ir darbo išsipareigojimus, teikiant jų artimiesiems kokybiškas socialines ir medicininės paslaugas. Vykdam socialinės globos pertvarką, bus organizuojama bendruomeninių paslaugų plėtra vaikams likusiems be tėvų globos, įgyvendinant Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą, bus teikiamos kompleksinės paslaugos šeimai atvejo vadybos metodu.

ANTRAS SKIRSNIS
SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO AUGIMO PERSPEKTYVA IR NUMATOMAS
POKYTIS, IŠTEKLIŲ PROGNOZĖ ATEINANTIEMS 3 METAMS, SIŪLOMOS PLĖSTI
REGIONINĖS SOCIALINĖS PASLAUGOS, JŲ RŪŠYS
IR PROGNOZUOJAMAS MASTAS, PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

36. Atsižvelgiant į Savivaldybės biudžeto galimybes, per ateinančius 3 metus numatoma nemažinti Savivaldybės biudžeto dalį, skiriamą socialinėms paslaugoms. Galimybės papildomai finansuoti socialines paslaugas gali padidėti, nes bus plėtojama asmenų mokėjimo už socialines paslaugas tvarka ir ieškamos galimybės gauti finansavimą iš kitų šaltinių.

37. Siekiant geresnio socialinių paslaugų poreikio tenkinimo, rajone numatoma plėsti socialinių paslaugų rūšis pagal Socialinių paslaugų katalogą toms gyventojų grupėms, kurioms socialinių paslaugų poreikis nepatenkintas ar iš dalies tenkinamas, numatoma daugiau lėšų gauti iš kitų šaltinių bei gerinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę.

Socialinių paslaugų rūšys (nurodomos pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
Trumpalaikės socialinės globos paslaugos asmenims, patiriantiems socialinę riziką (psichologinės ir socialinės reabilitacijos įstaigose)	Pagal poreikį
Globos paslaugos vaikams, turintiems elgesio ir emocijų sutrikimų ar sunkumų	Pagal poreikį

38. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai.

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūrą vykdo socialinių paslaugų įstaigų vadovai ir Socialinės paramos skyrius pagal kuruojamą sritį.

39. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros etapai ir įvertinimo rezultatai.

Socialinių paslaugų planas vertinamas mažiausiai vieną kartą per metus. Bus teikiamos ataskaitos apie įvykdymą ir aptarti plano įgyvendinimo rezultatai kartu su rajono Socialinių paslaugų įstaigų vadovais, nevyriausybinių organizacijų atstovais bei atsakingais už socialinių paslaugų plano vykdymą ir priežiūrą. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūrą vykdo Zarasų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Vertinama plano įgyvendinimo eiga, aptariamoms iškilusios kliūtys, atsiradusios siekiant numatytų tikslų ir uždavinių, ieškoma galimų alternatyvių sprendimų.

40. Pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizė, numatytų vykdyti priemonių efektyvumas.

Atliekant pasiektų rezultatų, tikslų ir uždavinių analizę, atsižvelgiant į pateiktas ataskaitas, bus įvertinti kintantys veiksniai ar susidariusios aplinkybės, turinčios įtakos socialinių paslaugų plano įgyvendinimui, susirinkimu metu bus aptariama ar tenkinamas socialinių paslaugų poreikis įvairių socialinių grupių asmenims, ar visos plane numatytos priemonės įgyvendintos. Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūra bei kontrolė derinama su savivaldybės strateginio plano įgyvendinimo priežiūros procedūra ir tvarka.

Ar efektyviai vykdomos numatytos priemonės, bus sprendžiama pagal Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamus socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus. Pasiiekti rezultatai, tikslai ir uždaviniai vertinami pagal Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijus, parvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl socialinių paslaugų plano formos ir socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“:

- Zarasų rajono Savivaldybės biudžeto išlaidos per metus socialinėms paslaugoms, tenkančios vienam savivaldybės gyventojui – 6,88 Eur;

- valstybės skirtų dotacijų santykis su savivaldybės biudžeto lėšomis, skiriamomis socialinėms paslaugoms – 5,7 proc.;

- vietų skaičiaus stacionariose socialinių paslaugų įstaigose santykis su vietų skaičiumi (maksimaliu lankytojų skaičiumi per dieną) nestacionariose socialinių paslaugų įstaigose – 0,7 proc.;

- socialinių paslaugų (įskaitant bendrąsias socialines paslaugas) gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi – 3,8 proc.;

- socialinės globos ir socialinės priežiūros gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi – 2,9 proc.;

- regioninių socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus santykis su kitų socialinių paslaugų (išskyrus bendrąsias socialines paslaugas) gavėjais – 0,6 proc.;

- socialinių paslaugų poreikio patenkinimo procentas (asmenų (šeimų), kuriems patenkintas socialinių paslaugų poreikis, santykis su asmenų (šeimų) skaičiumi, kuriems įvertintas socialinių paslaugų poreikis) – 93 proc.
